

ગુજરાતી ગઝલમાં કામ કરી રહેલાં કેટલાંક એવાં નામો છે જે એક ખૂણામાં બેસીને સાધના – આરાધના કર્યા કરે છે. પ્રસિદ્ધિનો કોઈ મોહ નહીં, મુશાયરોમાં છવાઈ જવાની વૃત્તિ નહીં, સામયિકમાં પણ ભાવ્યે જ મોકલે, આવી જંગલમાં આપમેળે ઊગી નીકળેલી જડીબુટ્ટીઓ જેવા અનેક શાયરો કામ કરી રહ્યા છે જેમાં એક મહત્વનું નામ બાબુલાલ ખીમજીભાઈ રાહોડ. એમણે તખલ્લુસ પણ ‘બાબુ’ રાખ્યું છે.

એમની મોટાભાગની ગઝલોનું સંવેદન સંતર્પક અનુભવ કરાવે છે. રોજ બોલાતી ભાષામાં ગઝલનું પ્રત્યાપન ભલભલાવું પસીનો છોડાવી દે છે. બાબુલાલ રાહોડ આપકર્મી છે અને સ્વયંના તેજે ઝળહળે એટલી એમની રચનાઓમાં ઉછી-ઉધારના થીંગણા દેખાતા નથી.

એમના જીવન વિશેની થોડી હકીકતો તવારીખની દૃષ્ટિએ નોંધવી જરૂરી છે. સુરેન્દ્રનગરમાં ૬ એપ્રિલ ૧૯૬૫ના રોજ જન્મ. માતા-પિતા મોતીબેન અને ખીમજીભાઈ રાહોડે એમને અભ્યાસ માટે પ્રોત્સાહિત કર્યા અને વાણિજ્યના સ્નાતક બન્યા. ઓરિએન્ટલ ઈન્સ્યુરન્સ કંપનીમાં દીવ ખાતેથી કારકિર્દીની શરૂઆત કરી ને હાલમાં વ્યનિવૃત્તિ લીધા પછી સો ટકા સમય સાહિત્ય સર્જનને આપી રહ્યા છે.

પોતાના ‘દિલની વાત’ કરતા આ કવિ કહે છે કે જિંદગીના સોગંદમાં વર્ષે ગઝલ અને મજરૂરી બંને એક સાથે મળ્યાં એ કદાચ કુદરતને આધીન હશે. સપના જોવાના સમયે મળી નક્કર પાપાણ જેવી પીડા. કઠોર થઈ ગયેલા ટેરવે રમવા લાગ્યા છંદો ને વહી વેદનાની નહી... દુનિયાની કઠોરતા સામે કુદરતે મને અભિવ્યક્તિ આપી. ‘અહીંથી ત્યાં સુધી’ની સફરમાં ઘણું ભટક્યો... ઘણું જોયું – જાણ્યું... જિંદગીને નજીકથી જોઈ.

તો ય વરસે ગમ અહીં ને ત્યાં ખુશી એક છે વાદળ અહીંથી ત્યાં સુધી

ગઝલના રંગમંડપમાં દબદબો છે ‘બાબુ’ રાહોડ

એમનો પ્રથમ ગઝલ સંગ્રહ ૨૦૦૬માં ‘અહીંથી ત્યાં સુધી’ પ્રકાશિત થયો અને એકીસાથે પાંચ ગઝલ સંગ્રહો પ્રકાશિત થઈ રહ્યા છે. ‘બાબુ’એ આમ તો ૧૯૮૨થી ટૂંકી વાર્તાઓ લખવાનું શરૂ કર્યું હતું અને તે પ્રતિષ્ઠિત સામયિકોમાં પ્રગટ પણ થઈ હતી. ત્યારપછી ધીરે ધીરે ગઝલમાં મન લાગ્યું ગયું અને પ્રતિષ્ઠિત અને પ્રેમાળ કવિઓના પ્રોત્સાહનથી સંઘેડા ઉતાર ગઝલો લખવા માંડી.

‘બાબુ’ની ગઝલના જે વિશેષો છે તેની વાત કરીએ તો પ્રથમ છે ભાષાની સરળતા, વિચારોની સ્પષ્ટતા, સંવેદના સભર અભિવ્યક્તિ અને ભાવ અને ભાવનાના આંતરિક રૂપની, નિષાપૂર્વકની જાળવણી.

મેં એક સંપાદન કર્યું છે જેમાં ઘાયલ સાહેબથી લઈને તમામ શાયરોએ ગઝલ સર્જનની પ્રક્રિયા સ્પષ્ટ કરતી ગઝલ પરની ગઝલ આપી છે. ભાઈ ‘બાબુ’એ આવી બે ગઝલ શરૂઆતમાં આપી છે જેમાં એ ગઝલ

કેમ સર્જાય છે તેના પ્રોસેસની વાત કરે છે અને બીજી ગઝલમાં ગઝલના અવતરણની વાત કરે છે. બન્ને ગઝલો કાષિલે દાદ છે. જોઈએ ચાર શેર:
આહ દિલથી નીકળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે
જામ ચીસોના ઢળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે
વેદના ટોળે વળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે
સૈંકડો સપના બળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે

વેદનાની કુખે અવતરી છે ગઝલ,
શબ્દ થૈ ભગ્ન દિલથી ખરી છે ગઝલ
ઝંખનાને હવે નીંદ આવી જશે
સ્વપ્નની સેજ પર પાયરી છે ગઝલ.
ગઝલ એક એવી કલા છે કે એ જે કહે છે તેના કરતાં વધારે છૂપાવે છે. ગઝલ સમજવાના સ્વરૂપગત ઓજારો તો આપણી પાસે છે જ, પણ ગઝલકાર છંદ, મત્લા-મકતા, રદીફ-કાફિયા વગેરે બાહ્ય સ્વરૂપને નિભાવીને તગઝઝુલ, તસન્વુક, મૌસિકી, અંદાઝે-બધાં, શેરીયત, ગઝલિયત જેવા અંતરગ ઉપકરણોને ઓળંગીને પોતાના મૌલિક ઉન્મેષો કેટલા અંશે પ્રગટાવી શકે છે તે જોયું જોઈએ. ‘બાબુ’ના ભાષાકર્મ, શેરીયત વગેરેમાં રહેલા રસસ્થાનોને ઓળખીયે તો એમણે સિતરે ગઝલોમાં સાદું

દુનિયા સ્વીકારે એ પહેલાં પોતાની ક્ષમતા પર વિશ્વાસ રાખવો પડે

સ્કૂલમાં અભ્યાસ કર્યો. ત્યાર બાદ નેતાજી સુભાષ ઇન્સ્ટિટ્યુટ ઑફ ટેકનોલોજીમાંથી બી.ટેકની ડિગ્રી લીધી. એ પછી તેમણે દિલ્લી યુનિવર્સિટીમાંથી એમબીએની ડિગ્રી પણ મેળવી લીધી. તેમણે ફેકલ્ટી ઑફ મેનેજમેન્ટ સ્ટડીઝમાંથી એમબીએની ડિગ્રી મેળવી એ પછી

તેમને એક મોટી કન્ફેક્શનરી કંપનીમાં સ્ટ્રેટેજી મેનેજર તરીકે જોબ મળી.

જોકે તેમને એ નોકરીથી સંતોષ નહોતો. તેમના મનના ઊંડા ખૂણે મહત્વાકાંક્ષા હતી કે મારે સરકારી અધિકારી બનવું છે. એટલે તેમણે ‘યુનિયન પબ્લિક સર્વિસ કમિશન’ એટલે કે

એક કાફ કાઢ્યું છે એમ કહી શકાય. આપણા લક્ષ્ય પ્રતિષ્ઠ કવિ અને વિવેચક રમેશ આચાર્યે પ્રસ્તાવનામાં નોંધ્યું છે કે ‘અહીંથી ત્યાં સુધી’ સંગ્રહમાં સમાવિષ્ટ અને જે પરથી સંગ્રહનું નામાભિધાન થયું છે તે ગઝલ ‘અહીંથી ત્યાં સુધી’ આ સંગ્રહની સર્વશ્રેષ્ઠ કૃતિ છે...

ઝાંઝવા થૈ જળ અહીંથી ત્યાં સુધી;
ઝળહળે છે છળ અહીંથી ત્યાં સુધી.
ટળવળે છે હર કળીની બાંહમાં,
આંસુ થૈ ઝાળક અહીંથી ત્યાં સુધી
એ મળે તો ક્યાં મળે બ્રહ્માંડમાં?
વિસ્તરી અટકળ અહીંથી ત્યાં સુધી
તો ય વરસે ગમ અહીં ને ત્યાં ખુશી
એક છે વાદળ અહીંથી ત્યાં સુધી
બેય છોં એકસરખા હાલ છે
જોઈ લે, બે પળ અહીંથી ત્યાં સુધી.
આ ગઝલનો ચોથો શેર’ જેની પાસે મારે રોકાઈ જવું પડ્યું તે નિજી ગમને વાદળ કહેલું ત્યાં સુધી તો ઠીક છે પણ તે વાદળનો અહીંથી ત્યાં સુધીનો વ્યાપ વિસ્તારવો એમાં જ સર્જકતા છે... આ ગઝલમાં પ્રયોજાયેલ રદીફ ‘અહીંથી ત્યાં સુધી’ અંગદના પગ સમાન છે. તેને સાથ દેતા વિવિધ કાફિયાથી જે ભાવ વિશ્વ રચાય છે અને ગઝલ જેમ – જેમ આગળ વધે છે તેમ ગાઢ અને ગૂઢ થતું જાય છે તેથી ગઝલના રદીફ – કાફિયાનો ‘નહિ સાંધો નહિ રેણ’ જેવું વિશ્વ અનાયાસ રચાઈ આવે છે અને તે જ આ ગઝલની વિશેષતા છે.’

બાબુભાઈની કાવ્ય નિષ્ઠા, સર્જક પ્રતિભા અને અનોખા ભાવ – વિશ્વમાં રસાયેલા અને કસાયેલા ઘણાં બધા શેર આપણને રોકી રાખે છે. ચાલો, આવા થોડાક શેરોનું રસપાન કરીએ:
ત્યાં મને બોલાવ અથવા આવ તું
અંત અરધી વારતાનો લાવ તું

જોઈને જોતાં રહે સૌ દંગથી
નખ સજાવી લે રક્તના રંગથી

‘બાબુ’ તારા દર્દની વાતો ઘડીભર સાંભળી
આંસુ એના ઓગળે છે માનવું પડશે હવે

લાલ આંખો થૈ હતી કે ધૂબકા માર્યા પછી
આંખ આ ચોળી જરીને બાળપણ બેઠું થયું

ચડી ઠોકરે લાગણી જ્યાં હૃદયની
નઠી બે ય કાઢે વહી વેદનાની

આજ ઈચ્છાનો સમંદર આપણી વચ્ચે નથી
એ હિસાબે કોઈ અંતર આપણી વચ્ચે નથી

એ મળે જો કોઈ મારગ, એટલું એને કહેજો
તું છે રોમ રોમ રગ રગ, એટલું એને કહેજો

એમની પણ કેંક મજબૂરી હશે
જિંદગી ત્યાં પણ ભલા તુરી હશે
થૈ હશે કત્લેઆમ ઈચ્છા ત્યાંય પણ
ત્યાંય પણ મન પર ફરી છૂરી હશે

કયું તો કરું વાત કેમે તમારી?
હવા કાન દઇને બધુ સાંભળે છે

છોડી મને, સૌને મળો છો, કુઃખ તો થાય ને
મારું કહ્યું ક્યાં સાંભળો છો, કુઃખ તો થાય ને

ખૂબ રઝળીને ઉકેલ્યો ભેદ છે
ઝાંઝવા રણને વળ્યો પ્રસ્વેદ છે

જિંદગીનો સાવ ટૂંકો સાર છે
તન અહીં ને જીવે પેલે પાર છે

એ હતાં તો હતું પ્રણય જેવું
એ ગયા તો થયું પ્રલય જેવું

જાતથી અળગી હજી થાતી નથી
આફતો સ્તેજેય શરમાતી નથી

જોઈને મારી દશા, સ્તેજેય હરખાતા નથી
પ્રશ્ન પૂછે છે ઉપરથી, કેમ દેખાતા નથી

તે કહીં જે વારતા સારી હતી
સત્ય ઘટના એ જ તો મારી હતી

ત્યાં જતાં ભૂલી ગયો શું શું કહેવાનું હતું?

યાદ ના આવ્યું કે એને ‘તું’ કહેવાનું હતું.

નામ લઈ ક્યારેય બોલાવે નહીં,
એ નદી છે, ઘર સુધી આવે નહીં

પ્રથમ પાનું હશે કોરું, વ્યથાનો સાર છે એમાં
અમે જે ભોગવી છે એ સજાનો સાર છે એમાં

ભેટી પડી છે આફતો સગપણ નથી છતાં
વળગી છે વાદે વેદના વળગણ નથી છતાં

મસ્ત છળથી લગાવ છે તો છે
રણ વચ્ચે પડાવ છે તો છે

વાંચ પૂરી વારતા આખર સુધી
કાં પછી તું ચાલ ઘરડાંઘર સુધી

શું બોલું એનાં બારામાં?
રાખ્યો જેણે અંધારામાં

સૂરજ ઉપર છે ઘાત, સાચું માનશો તમે?
પાછળ પડી છે રાત, સાચું માનશો તમે?

સફરમાં ક્યાંય પણ સીધા સરળ રસ્તા નહીં આવે
તને મારા વિના માફક કદી દુનિયાં નહીં આવે

ચાલ્યા કરું છું હોંશથી ભરચક અભાવમાં,
બેસી જવું ક્યાંયે નથી, મારા સ્વભાવમાં

પૂછ્યાં કરું છું રોજ, ઉત્તર આપતો નથી
માંગી હતી એ ચીજ, ઈશ્વર આપતો નથી

હું આવવા તૈયાર, લેવાં આવ તો ખરો
લૈ નામ મારું બારણું ખખડાવ તો ખરો.

હા, આરતી છે, પ્રાર્થના છે ને અઝાન છે
જેને કહે છે તું ગઝલ દિલનું બયાન છે

ખુશી કેટલી દુઃશ્મનોને મળે છે?
તમારી કથામાં મને સાંકળે છે

ચાલી રહ્યા છે ધ્યાસ, બીજું કંઈ નથી
છે તાકમાં આકાશ, બીજું કંઈ નથી

આજે વાત કરવી છે અનોખા આહએએસ અધિકારી ઇરા સિંઘલની. ઇરા સિંઘલને બાળપણથી જ સ્કોલિયોસિસ નામની બીમારી થઈ હતી. જેને કારણે તેમની કરોડરજજુ સીધી રહી શકતી નહોતી. ઈરાએ પ્રાથમિક શિક્ષણ મેરઠની સોફિયા ગર્લ્સ સ્કૂલમાં લીધું. તેમનું બાળપણ સામાન્ય રીતે ન વીત્યું. શારીરિક અક્ષમતા હતી એટલે બધા તેમને વિચિત્ર નજરે જોતાં. જોકે ઈરાના મનમાં બાળપણથી જ ઉચ્ચ સરકારી અધિકારી બનવાની મહત્વવાકાંક્ષા જાગી હતી. એ નાનાં હતાં ત્યારે મેરઠ જિલ્લામાં અવારનવાર તોફાનો થતાં હતાં અને એને કારણે મેરઠમાં અવારનવાર કક્કરું લાગતો હતો.

જ્યારે જ્યારે કક્કરું અલ્પમાં મુકાય ત્યારે ઈરા દરેક વખતે સાંભળતા હતા કેડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ (એટલે કે જિલ્લા કલેક્ટર)ે કક્કરુંનો આદેશ આપ્યો છે એટલે બાળપણથી જ તેમને લાગતું હતું કે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ પાસે ખૂબ સત્તા હોય છે. ત્યારથી તેમના મનમાં મહત્વાકાંક્ષાનું બીજ રોપાયું કે મોટા થઈને મારે પણ ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ બનવું છે.

એ પછી મોટા થઈને દિલ્લી સ્થળાંતર કર્યું. એ પછી તેમણે દિલ્હીની લોરેટો કોવેન્ટ

આમચી માટી... આમચી બોલી: ભાષાની ભૂંડી ભવાઈ

દક્ષિણ ભારતમાં હિન્દી વિરુદ્ધ પ્રદર્શન

ઝઘડા ને મારામારીની ઘટનાઓ બની છે.

વરસેક અગાઉ મુંબઈમાં હિન્દી ભાષા સમાચારમાં હતી. કેન્દ્ર સરકાર નવી શિક્ષણ નીતિ હેઠળ ત્રિભાષા નીતિ લાગુ કરવા કહી રહી છે. તેમાં હિન્દી, અંગ્રેજી તેમ જ સ્થાનિક ભાષાનો સમાવેશ થશે.

મહારાષ્ટ્ર સરકારે અગાઉ ધોરણ ૧થી ૫ સુધી શાળાઓમાં હિન્દીને ત્રીજી ભાષા તરીકે ફરજિયાત બનાવવાનો આદેશ આપ્યો હતો, પણ પછી તીવ્ર વિરોધ બાદ પાછો ખેંચી લીધો. જમીની કહીકત એ છે કે ગુજરાતી, મારવાડી, બિહારી લોકો પર લોકલ પાર્ટીના વર્કરો મરાઠી બોલવા હિંસક રીતે મજબૂર કરે છે. વેલ, હિંસાની કોઈ ભાષા નથી હોતી!

થોડાં વરસ પહેલાં એક રાજકીય રેલી બાદ મુંબઈના કાંદિવલીમાં એક ભડકાઉ ભાષણ પછી ‘રાજુભાઈ ઢોકળાવાળા’ બોર્ડને કારણે કારણ વિના હુમલો થયેલો. થોડા વખત પહેલાં મુંબઈ લોકલ ટ્રેનમાં સીટ માટેની રોજિંદા લડાઈ, ભાષાકીય લડાઈમાં ફેરવાઈ જઈ હતી. એમાં એક મહિલાએ બીજીને ધમકાવી, ‘જો અમારા મુંબઈમાં રહેવું હોય તો મરાઠી બોલો, નહીં તો નીકળી જાઓ,’ પછી અન્ય મહિલાઓ ઝઘડામાં જોડાઈ. આમાં છે કોઈ લોજિક ?

આ ભાષાની ભવાઈની આગ ભડકી તમિળનાડુથી. સ્ટાલિન સરકારે ત્રિભાષી નીતિ અપનાવવાની ના પાડી અને રાજ્યના બજેટમાંથી ‘ર’ના પ્રતીકને તમિળમાં બદલી નાખ્યું! તમિળનાડુમાં વરસોથી

હિન્દીનો વિરોધ છે. છેક ૧૯૭૭માં, સી રાજગોપાલાચારીની સરકારે માધ્યમિક શાળાઓમાં હિન્દીને ફરજિયાત બનાવવાની વાત કરેલી ત્યારે જસ્ટિસ પાર્ટીએ વિરોધમાં ઉગ્ર આંદોલન કરેલું ને બે યુવાનોના જાન ગયેલા. રાજગોપાલાચારીએ રાજીનામું પણ આપવું પડેલું. આઝાદી પછી હિન્દીને સત્તાવાર ભાષા બનાવવાનો અમલ ૨૬-૧-૧૯૬૫થી થવાનો હતો તો તમિળનાડુમાં હિંસક આંદોલન થયેલું, જેમાં ૭૦ લોકો મૃત્યુ પામ્યા ને કેન્દ્રએ ત્યારે પણ પીછેહઠ કરેલી. ભાષાનો વિવાદ-વિખવાદ આપણા દેશમાં જ છે એવું નથી. બે વર્ષ પહેલાં બેલ્જિયમની ટ્રેનમાં મુસાફરોનું સ્વાગત કરવા માટે એક ટ્રેન એટેન્ડન્ટે ‘ગુડ મોર્નિંગ’ કહેવા ડય અને કેન્ટ્રે ‘હુડમોર્નર્ન’ અને ‘બોન્જોર’ એમ બંને શબ્દનો ઉપયોગ કર્યો. એક ડય-ભાષી મુસાફરને આ વાતનું ખોટું લાગ્યું. એણે એટેન્ડન્ટ ઇલ્લાસ આલ્બાને કહ્યું, ‘બોન્જોર’ ડય-ભાષાનો શબ્દ નથી. આ વાતને લઈને પેલા મુસાફરે બેલ્જિયમના ભાષાકીય નિયંત્રણ માટે ના આયોગને ફરિયાદ નોંધાવી. પાંચ મહિના પછી, ત્યાંના ભાષાના આયોગે કહ્યું કે પેલા મુસાફરની ફરિયાદ ગોચ્છ હતી.

ઇન્દરવલઃ મુહુબ્બત મેં ઝુખાં ચૂપ હો તો આખેં બાત કરતી હૈ (સાહિર) એક માણસ ઘણી બધી ભાષાઓનો જાણકાર હતો. કોઈ પણ ભાષામાં એ એટલું સરસ, એટલું જલદી બોલી શકતો કે લોકોને થતું કે એ માણસની મૂળ-માતૃભાષા કઈ છે? વાત બિરબલ પાસે પહોંચી. બિરબલે આઇડિયા કાઢ્યો: પેલો ભાષાનો એક્સપર્ટ રાત્રે ઘસઘસાટ સૂતેલો ત્યારે એના પર ગરમાગરમ પાણી ફેંકવામાં આવ્યું. પેલો સફાળો જાગી ગયો ને પોતાની માતૃભાષામાં ગાળો આપવા માંડ્યો. આવેશમાં

એની સાચી ભાષા પકડાઈ ગઈ. ભાષાની જીદ પણ આવેશ જ છે.

વરસોથી મુંબઈ કે મહારાષ્ટ્રમાં રહેતા કે જે તે પ્રદેશમાં સ્થાહ થયેલા બીજા રાજ્યના લોકોને લોકલ ભાષા આવડવી જોઈએ એ સારી ભાવના છે, આદર્શ સ્થિતિ છે પણ જીવન કે સમાજ ભાવનાઓ કે આદર્શાંથી નથી ચાલતાં. વળી મુંબઈમાં મરાઠીની ૩૫ સ્કૂલો બંધ થઈ છે, કોલ્હાપુરમાં પણ અનેક શાળા બંધ થઈ ને બધે અંગ્રેજી શાળાઓ ખૂલી રહી છે. મુંબઈમાં ગુજરાતી શાળાઓ ખૂબ ઓછી બચી છે. એટલે ખરેખર તો ભારતીય ભાષાઓને અંગ્રેજી સામે બચાવવાની ચર્ચા થવી જોઈએ.ઉર્દૂ લેખિકા ઇસ્મત યુગતાઇએ બહુ કડવું સત્ય કહેલું: ‘જો ઝુખાં (ભાષા) રોટી કમાકર નહીં દે સકતી, વો આખિર મર જાતી હૈ!’

હિંદી વ્યંગકાર શરદ જોશી કહેતા કે – ‘આ દેશમાં લોકો ધર્મ પર લડીને ફટાળે તો પછી ભાષા પર ઝઘડે. ગમે તે થાય પણ આપણને ઝઘડવું જ છે ને એમાંય હવે તો ભાષા વિશે ઝઘડનારને પોતાનેય સાચી ભાષા નથી આવડતી! ભાષાપ્રેમીઓને અભિમાન કે ફાંકા ફોજદારી કરવામાં મોટાંમોટાં નામોની રેડીમેઇડ હેલ્પ મળી રહે છે. તમે હિન્દી પર બોલશો તો ૨-૪ લાખ પછી સૂરદાસ, તુલસીદાસ ને નિરાલાના નામનો જાપ જપવા માંડશો. બંગાળી વિશે બોલતા ટાગોર ને શરદચંદ્રની પ્રશંસા કરવામાં આશરો. ભાષાઝનૂની વક્તાઓ ભાષા બોલાનારાની સંખ્યાથી જ લો રાખે છે. બિચારી ભાષાને ખુદને જ નથી ખબર કે એણે પોતાનાં ગુણગાન કેવી રીતે ગાવાં?’

એન્ડ - ટાઇટલ્સ

આદમઃ સૌથી સાચી ભાષા? હમે સ્પર્શની...

કલોઝ અપ
ભરત ઘેલાણી

feedback@
bombaysamachar.com

અત્યાર સુધીમાં આપણે ત્યાં ૪૫૦થી વધુ મોબાઈલ એપ્સ પર પ્રતિબંધ મુકાઈ ગયો હોવા છતાં કિજિટલ યુગની યુવાપેઢી અજાણી એપ્સ કે પ્લેટફોર્મ્સ પર અજાણતાં જ ઓનલાઈન કેવા કેવા ખતરનાક ખેલ કરી રહ્યા છે એની સ્ફોટક ઝલક...

જેના પ્રેસિડેન્ટ એવા સર્વોચ્ચ નેતા શી જિનપિંગ આજે ભારતમાં છે અને જેની ઓંખમાં સતત સાપ રમે છે એવું આપણું પાડોશી લાલ ચીન અનેક વિરોધાભાસ ધરાવતો દેશ છે.

કોરોના પ્રકોપને લીધે સતત લોકડાઉનમાં રહેલી ચીનની યુવા પેઢી એકદમ એકાકી થઈ ગઈ પછી

સોશ્યલ મીડિયા પર ફેસબુક-X કે વોટ્સએપ જેવી સુવિધા ચીનમાં ન હોવાથી ત્યાંના યુવાનો મિત્રો બનાવવા માટે ડેટિંગ એપ્સનો સૌથી વધારે ઉપયોગ કરે છે. એક સમયે અહીં માટે ૭૫-૮૦ આવી ડેટિંગ એપ હતી. આજે એમાં ૩૪૦ ટકાનો ઉછાળો આવ્યો છે...! આવી એપ ઉપરાંત ઓનલાઇન ચેટિંગ દ્વારા ચીની તરુણ-તરુણીઓ વર્ચ્યુઅલ પાર્ટી યોજીને ટાઇમ પાસ કરે છે તો એમાંથી અનેક સાઇબર કાઇમ તરફ ફેટાઈ પણ ગયા છે

એક જમાનો હતો, જ્યારે માણસની આયુ માત્ર બે શબ્દથી ગણાતી. એક : જુવાન-નવી પેઢી અને બીજી : વૃદ્ધ જૂની પેઢી!

આજ સિતારિયો સાવ પલટાઈ ગયો છે. તમે કયા વર્ષમાં જન્મ્યા એના પરથી તમારી આયુનું વર્ગીકરણ થાય. ઉદાહરણ તરીકે, ૧૯૬૫ની પહેલાં જન્મેલા (૧૯૪૬ ૧૯૬૪) ‘બુમર્સ’ તરીકે ઓળખાય છે. ૧૯૬૫-૧૯૮૦ દરમિયાન જન્મેલા વ્યક્તિ એની યુવાવસ્થામાં પહોંચે તો એ ‘જનરેશન X’ તરીકે ઓળખાય છે. એ જ રીતે, ૧૯૮૧-૧૯૮૬ની પેઢી ‘મિલેનિયલ્સ’ ગણાય જેને ઘણા ‘જનરેશન Y’ પણ કહે છે. જ્યારે ૧૯૯૭થી ૨૦૧૨ વચ્ચે જન્મેલી યુવા પેઢી ‘જનરેશન Z’ તરીકે ઓળખાય છે.

‘નીટ’ જેવી પરીક્ષાના પેપર લીક થયા પછી આપણી સરકરની સામે થઈ એને હંફવી નાખનાર આ ‘જનરેશન -જી (Z)’ આજકાલ સમાચારોમાં બહુ ગાજી રહી છે.

આ તો થયું વયનું વર્ગીકરણ. હવે મૂળ વાત પર પરત ફરીએ તો આ ડિજિટલ જમાનામાં આજની જનરેશન હવે વધુ ને વધુ ગુપ્તતા જાળવતી થઈ ગઈ છે એવું આજના સમાજશાસ્ત્રીઓ કહી રહ્યા છે. દસેક વર્ષ પહેલાં ‘ફેસબુક’ કે ‘ટિવટર’ (હવે X) જેવાં સોશ્યલ મીડિયા પ્લેટફોર્મનો જે દબદબો હતો એ હવે ઝડપથી ઘટી રહ્યો છે. હવે એ પહેલાં જેવાં સુરક્ષિત પણ રહ્યાં નથી. આજની ટેકનોલોજી જાણતો કોઈ નવોલ્કિત હરક પણ એમના સુરક્ષાયુક્તમાં સહેલાઈથી છીડું પાડી શકે છે. પરિણામે આજના જુવાનિયા એમની ગુપ્તતા જાળવવા નવી

આજના યુવાનોમાં છૂપકે-છૂપકે... ચોરી-ચોરી આ શું ચાલી રહ્યું છે?

એટલે ઓછી જાણીતી નેટવર્કિંગ સાઇટ્સ પસંદ કરી રહ્યા છે. જોકે આવી કેટલીક અજાણી એપ્સ પણ આજની પેઢી માટે ફસામણીનો ફંદો પણ બની રહ્યો છે.

સાઇબર ફ્રોડ - કાઇમ જે ઝડપે વધી રહ્યાં છે એ જોતાં આપણી સરકારે ઢગલાબંધ એપ્સ પર પ્રતિબંધ મૂકીને એને ફરજિયાત બંધ કરાવી દીધી છે. આવી એપ્સની ફસામણી કેવી ખતરનાક અને જોખમી છે એનો અંદાજ સરકારે બંધ કરાવેલી ૪૫૦થે વધુ એપ્સના ઑડેકા પરથી આવશે.

આ બધા વચ્ચે પણ આજે અનેક એવી એપ્સ પણ છે કે જેણે આપણાં અનેક રોજિંદાં કામ ઘણાં ઝડપી અને સરળ બનાવી દીધાં છે... એમાંય ‘વોટ્સએપ’ની મેસેજિંગ-ચેટ-વીડિયો કોલની સુવિધા વધી છે. વાપરનારાની અમુક માહિતી લીક ના થઈ જાય-બહાર ન પડી જાય એ માટે ‘વોટ્સએપ’ જેવાં પ્લેટફોર્મ્સ અવારનવાર એની ફરતે વધારાના બે-ત્રણ સુરક્ષા ચક્ર રચી દેતાં હોય છે.

‘વોટ્સએપ’ જેવી જ સુરક્ષા અને સુવિધા ધરાવતી બીજી કેટલીક એપ્સ કે પ્લેટફોર્મ્સ છે. આમ છતાં આજનાં તરુણ-તરુણીઓ જાહેરમાં ઓછી જાણીતી એવી ‘ડિસ્કોર્ડ’ અને ‘વિકર’ કે પછી ‘હાઇસાઇડ’ એપ વાપરી રહ્યા છે. નિષ્ણાતો અનુસાર આ ત્રણેય એપ્સ ‘હેંગઆઉટસ’ અને ‘વોટ્સએપ’ કરતાં વધુ સુરક્ષિત છે. કેટલાક દેશની જાસૂસી એજન્સીઓ તો ‘વિકર’ તથા ‘હાઇસાઇડ’ પર જ પહેલી પસંદગી ઉતારે છે...!

આમ છતાં ‘ટિન્ડર’ ‘બુમ્બલ’ જેવી લોકપ્રિય અને નિશાંપ એવી ડેટિંગ એપ પર પણ સાઇબર ગડિયાઓ વિજાતીય વ્યક્તિના સેક્સી ફોટા સાથે નકલા પ્રોફાઇલ પોસ્ટ કરીને આકર્ષે પછી દોસ્તી કરી એના અકાઉન્ટમાં

છીડું પાડીને બેન્ક બેલેન્સ સફાઇ કરી નાખે... આવી જ કમાલ ‘નાઇટ પ્લે’ ‘રિ-લૂપ’ અને ‘નેક્શ’ જેવી ઓછી જાણીતી ડેટિંગ એપ્સ પણ દેખાડે છે.

પોતાની અમુક વાત પોતાના પૂરતી જ સીમિત રહે- ગામ આખાને ખબર પડે એ તો કોઈ પણ ન ઇચ્છે એ ખરું, પણ યુવા પેઢીમાં વ્યાપક થઈ રહેલી

વધુપડતી ગોપનીયતા માત્ર વડીલો માટે જ નહીં, સમાજશાસ્ત્રીઓ ઉપરાંત કાયદાના રક્ષકો માટે પણ ચિંતાનો વિષય બન્યો છે

જોકે અહીં આપણી ચર્ચા કે વાતનો મુખ્ય મુદ્દો છે : શા માટે આજની પેઢી વધુ ને વધુ ગુપ્તતા જાળવે છે કે જાળવવા ઇચ્છે છે અને આવી એમની વૃત્તિ-રીતિ કેવી જોખમી પણ પુરવાર થઈ શકે એની કદાચ આ પેઢીને જાણ નથી.

જોકે આ દિશામાં પોતાની રીતે તપાસ કરનારી સરકારી તેમ જ ખાનગી જાસૂસી એજન્સીઓની નજર સામે જે રહસ્ય બહાર આવી રહ્યું છે એ બહુ વિસ્ફોટક છે.

ઉદાહરણ તરીકે પ્રતિષ્ઠિત ઓનલાઇન એન્ટ્રન્સ ટેસ્ટનાં પેપર્સ કેમ ડી-કોડ કરવાં (એટલે કે ફોડવા)થી મોંડીને ઈ-ડેટિંગ-સેક્સ ટેક્સિંગ પોર્નોગ્રાફીથી લઈને રેવ (ડ્રગ્સ) પાર્ટી ક્યાં-ક્યારે યોજાવાની છે ઉપરાંત ઇન્ચાર્જ ખાનગી પ્રવૃત્તિમાં મોટા ઘરના કહેવાય એવા અને મનોરંજનની દુનિયામાં તાજેતાજી પ્રસિદ્ધ મેળવી હોય એવા જુવાનિયા પણ સંડોવાયા છે.

આવી યુવા પેઢી ખુદ લેસ્ટર ડિજિટ ટેકનોલોજીથી પરિચિત છે એટલે પોતાના ભેદ અકબંધ રાખવા ઓનલાઇનનાં નવાં અને અજાણ્યાં સાધનો વધુ વાપરે છે.

‘જેન-ઝેડર્સ’ જેવાં ટૂંકાશ્વરે ઓળખાતા ‘જનરેશન ઝેડ’ના યુવાનોમાં ‘ડિસ્કોર્ડ’ અને ‘વિકર’ની જેમ ‘રેડિટ’ એપ પણ ખાસ્સી લોકપ્રિય છે. ૪૦ લાખથી વધુ યુવાનો આવી એપ સાથે સક્રિય સંકળાયેલા છે. અહીં મોટાભાગના યુવાનો પોતાની ઓળખ સંતાડવા વિચિત્ર લાગે એવાં ભળતાં જ નામ-વાક્ય મૂકે છે, જેમ કે: ‘ફેટ ઘોસ્ટ’ ‘સ્લિમ બ્યૂટી’, ‘હોની’ વગેરે. ‘વોટ્સએપ’ની જેમ અહીં કોઈ પોતાના ‘ડીપી’ (ડિસ્પ્લે પિકચર)માં સેલ્ફી મૂકવાને બદલે પ્રાણી-પક્ષીની આકૃતિ કે રેખાંકન મૂકે છે.

એ જ રીતે અત્યંત ખાનગી વાત માહિતી-સેક્સ કે હાડ પોર્નો ક્લિપ્સ માટે કે પછી ડ્રગ્સ પાર્ટીના આયોજન માટે થોડી વાર પછી આપમેળે ‘ભૂંસાઈ’ જતી ચેટ-ફોટા કે વીડિયો ક્લિપની સુવિધા ધરાવતી ‘વિકર’ સરકારના ગુપ્તચરોની જેમ યુવાનોમાં પણ પ્રિય છે.

આ બધા વચ્ચે, દોઢ કરોડથી વધુ સક્રિય મેમ્બર્સ ધરાવતી ‘ડિસ્કોર્ડ’ એપ અવનવી ગેમિંગ માટે કિશોરો-તરુણોમાં જાણીતી છે. જોકે ઓનલાઇન ગેમિંગ-રમતનું આ પ્લેટફોર્મ ઘણી વાર નાદાન કિશોર-તરુણોને અજાણતાં જ ગેમ્બલિંગ (જુગાર)ની લત તરફ પણ ધકેલી દીધાં હોવાના દાખલા બન્યા છે અને એક વાર લાગેલી જુગારની લત કાચી વયના કિશોરોને ડ્રગ્સ-પોર્નોગ્રાફી જેવાં કેવાં કેવાં દૂષણોમાં ડુબાડી દે છે એનાથી એનાં મા-બાપ ખુદ અજાણ હોય છે.

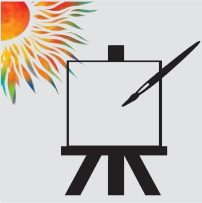
તાજેતરમાં પ્રાઇવેટ સર્વરની મદદથી ચાલતી એક પિકચર અને લખાણવાળી ચેનલ (એપ)માં દિલ્હી-મુંબઈ-બેંગલોર-હેદરાબાદ-કોલકાતા તથા ગૌહાટીની સ્કૂલ-કોલેજનાં તરુણ-તરુણીઓ સંકળાયેલા

હોવાની વાત બહાર આવી છે. આવા દોઢેક હજારથી વધુ મેમ્બર્સ ધરાવતી આ ચેનલ પર અશ્લીલ ફોટા અને ઇંગ્લિશ-હિંદીમાં ગંદી-ગલીચ ભાષાનો છુટથી ઉપયોગ થાય છે. સાઇબર કાઇમ સેલ પાસે આની ખાતમી પહોંચી જતાં હમણાં આ સાઇટ બંધ છે.

બીજી તરફ, રાતોરાત શ્રીમંત બની જવાનાં સપનાં દેખાડતી ક્રિપ્ટો કરન્સી

કમાવાની લત પણ બીજાં દૂષણોમાં પેટ્રોલ હોમવાનું કામ કરે છે. આજ રીતે, ‘ડાક્રનેટ’ તરીકે ઓળખાતી ગુપ્ત નેટવર્કની એક સિન્ડિકેટ ભારતમાં કામ કરી રહી છે. ૨૫૦ જેટલી વ્યક્તિની આ સિન્ડિકેટ ડ્રગ્સની હેરાફેરીનું કામ કરી રહી છે.

આ ટોળકીમાં સોફ્ટવેર ઇજનેર-ડેકેટર અને આર્થિક નિષ્ણાત જેવા ૨૦ યુવાનને આપણા નાર્કોટિક બ્યૂરોએ ઝડપી લીધા પછી ઘણી ચોંકાવનારી માહિતી આપણી સાઇબર કાઇમ એજન્સીને મળી છે. ડ્રગ્સની લેતી-દેતીમાં રૂપિયા મે કરોડનો ક્રિપ્ટોકરન્સીમાં ધંધો કરનારી આ ટોળકીનો ખોસ રચુનાથ કુમાર છે, જેણે ‘ડાક્રનેટ ગીતા’ નામનું પુસ્તક પણ લખ્યું છે અને આશ્ચર્યની વાત એ છે કે મિસ્ટર રચુનાથ અત્યાર સુધી કર્ણાટકની બેલારી જેલમાંથી એનો આ બે નંબરી ધંધો પણ ચલાવતો હતો!

કેનવાસ
અભિમન્યુ મોદી

feedback@
bombaysamachar.com

સર્જકની અંતિમ ઈચ્છાની હત્યા સાહિત્યિક દ્રોહ જેણે વિશ્વના વારસાને સમૃદ્ધ કર્યો!

કોઈ પણ સામાન્ય માણસ જ્યારે મૃત્યુ પામે છે ત્યારે તેની પાછળ મુકાયેલી વસિયત કે તેની અંતિમ ઇચ્છાને કાયદો અને સમાજ બંને પવિત્ર માને છે. જો કોઈ પિતા પોતાની સંપત્તિ વિશે કોઈ આદેશ આપીને જાય તો વારસદારો માટે તે શિલાલેખ બની જાય છે, પરંતુ જ્યારે એ સંપત્તિ, બેન્ક-બેલેન્સ કે જમીન ન હોય, પણ કોઈ મહાન લેખકના અપ્રકાશિત લખાણો હોય ત્યારે એક બહુ જ મોટો અને જટિલ નૈતિક પ્રશ્ન ઊભો થાય છે. જો કોઈ સર્જક મૃત્યુ પહેલાં એવી વસિયત કરે કે ‘મારા મૃત્યુ પછી મારી તમામ અપ્રકાશિત નવલકથાઓ, ડાયરીઓ કે હસ્તપ્રતોને વાંચ્યા વિના જ બાળી નાખવી’, તો શું કરવું? એ કાળોને નષ્ટ કરી દેવા એ સર્જકની અંતિમ ઇચ્છાનું સન્માન છે, પરંતુ કદાચ એ કાળોમાં દુનિયાની કોઈ મહાન વાર્તા છુપાયેલી હોય તો તેને સળગાવી દેવી એ વિશ્વસાહિત્ય અને માનવજાતના વારસા સાથેનો સૌથી મોટો ગુનો નથી? લેખકની ગોપનીયતા અને દુનિયાના કળા-પ્રેમ વચ્ચેની આ મથામણ કલા જગતનો સૌથી વજનદાર વિવાદ છે.

આ નૈતિક દ્વિધા સમજવા માટે ઇતિહાસનો સૌથી પ્રખ્યાત અને કલાસિક દાખલો ફ્રાન્ઝ કાફકાનો લેવો પડે. વીસમી સદીના આ વિચક્ષણ સર્જક જ્યારે માત્ર ચાલીસ વર્ષની વયે મૃત્યુશય્યા પર હતા ત્યારે તેમણે પોતાના પરમ મિત્ર મેક્સ બ્રોડને બોલાવીને એક કડક આદેશ આપ્યો હતો. કાફકાએ કહ્યું હતું કે ‘મારા મૃત્યુ પછી મારી તમામ ડાયરીઓ, હસ્તપ્રતો અને અધૂરી વાર્તાઓ કોઈને પણ વાંચવા દીધા વિના સીધી જ આગમાં હોમી દેવી.’

મેક્સ બ્રોડ આને આ ધર્મસંકેત હતું. એક તરફ પરમ મિત્રને આપેલો શબ્દ હતો અને બીજી તરફ એ કાળોમાં ધરબાયેલું કાફકાનું અસધારણ સર્જન હતું. અંતે મેક્સ બ્રોડ મિત્ર સાથે ‘દ્રોહ’ કર્યો અને એ કાળોનો બાળવાને બદલે તેને પ્રકાશિત કર્યા. આજે કાફકાનું જે મહાન સાહિત્ય (જેમાં ‘ધ ટ્રાયલ’ જેવી માર્સ્ટરપીસ સામેલ છે) દુનિયા વાંચી રહી છે, તે મેક્સ બ્રોડના એ દ્રોહને આભારી છે.

મેક્સ બ્રોડનો તર્ક એવો હતો કે કાફકાની પ્રતિભા માત્ર કાફકાની જાગીર નહોતી, તે સમગ્ર માનવજાતની સંપત્તિ હતી.

આવો જ એક બીજો વિવાદ તાજેતરમાં જ નોબેલ પારિતોષિક વિજેતા લેખક ગેબ્રિયલ ગાર્સિયા માર્કેઝના કિસ્સામાં સામે આવ્યો છે. માર્કેઝ જ્યારે જીવનના અંતિમ વર્ષોમાં હતા ત્યારે તેમની સ્મૃતિ સાથ છોડી રહી હતી (ડિમેન્શિયા). તે અવસ્થામાં તેમણે એક નવલકથા

બ્રાન્ડ બનશે
બિઝનેસ વધશે
સમીર જોશી

feedback@bombaysamachar.com

વિદ્યનહર્તાને ચરણે બ્રાન્ડ આડેનાં અનેકવિધ વિદ્યન

વિદ્યનહર્તાના દિવસો આવતી કાલથી શરૂ થશે. કોઈ પણ કાર્યમાં વિદ્યનો ના આવે તે માટે સૌપ્રથમ વિદ્યનહર્તા ગણપતિ બાપાનું પૂજન થાય છે. જે-તે કાર્ય આપણે કરવા જઈ રહ્યા હોય તેનાં વિવિધ વિદ્યનો હોઈ શકે, જેના પર વિચાર કરી બાપાના આશીર્વાદથી તે દૂર કરી શકાય. જેમ કાર્યોમાં વિદ્યનો આવે તેમ બ્રાન્ડ બનાવવા માટેના પણ વિદ્યનો હોઈ શકે. તો ચાલો, આજે તે વિદ્યનોને જાણવાનો પ્રયાસ કરીએ

બધાં વિદ્યનો વચ્ચે સૌથી મોટું વિદ્યન એટલે સ્પષ્ટતા. મારે બ્રાન્ડ બનાવવી જોઈએ કે નહીં અને જો બનાવવી હોય તો શા માટે બ્રાન્ડ બનાવવી, તેની સ્પષ્ટતા. આથી આગળનું વિદ્યન એટલે ગેરસમજ કે બ્રાન્ડ એટલે મેં એક નામ આપી દીધું અને તેનો લોગો બનાવી દીધો એટલે બ્રાન્ડ બની ગઈ. કોઈ બ્રાન્ડને ફક્ત લોગો અથવા ટેગલાઇન તરીકે ગણી ના શકાય, કોઈ વેલ્યુ પ્રોપોઝિશન કે તેના પોઝિશનિંગ પર કામ ના કરવાથી ગ્રાહકો મૂંઝવણમાં મુકાય છે કે તમારી બ્રાન્ડ શું છે, શું કહેવા માગે છે અને શા માટે તેનું મહત્ત્વ છે. આથી બ્રાન્ડને વ્યવસ્થિત રીતે વ્યાખ્યાયિત કરો.

બીજી ગેરસમજ જે વિદ્યન ઊભું કરે અને તે એટલે કન્ટેન્ટમાં સામ્યતા ના હોવી. વિવિધ પ્લેટફોર્મ, મીડિયા પર વિવિધ મેસેજો આપવા. આપણને લાગે કે આપણે તો કન્ટેન્ટ બનાવી રહ્યા છીએ પણ સામ્યતા ના હોવાથી ગ્રાહક અહીં પણ મૂંઝવણ અનુભવે છે અને

કન્ટેન્ટનો સુર એક ના હોવાથી ગ્રાહકનો

વિશ્વાસ અને ઓળખ નાશ પામે છે.

બ્રાન્ડ બનાવવાનું વિદ્યન એટલે મારે જેને માલ વેચવાનો છે અર્થાત્ ગ્રાહકોની વાસ્તવિક સમસ્યાઓને અવગણવી અને તમારી પાસે જે છે તે વેચવા પર ભાર આપવો. આનાથી ઘરાક નારાજ થઈ વેપારથી દૂર થાય છે. તે સમજે છેકે મને જોઈએ છે તે આપવામાં આ વેપારીને રસ નથી. આથી આગળનું વિદ્યન એટલે, સમય સાથે સુસંગત ના રહેવું. મોટે ભાગે આપણું ધ્યાન ટૂંકા ગાળાના નફા પર હોય છે અને તેથી આપણે ઇનોવેશન અને બદલાતા ગ્રાહક વલણો ના સમજ શકતાં બ્રાન્ડ સુસંગત નથી રહેતી. આમ સ્પષ્ટતા અને ગેરસમજની જેમ ત્રીજું વિદ્યન એટલે ઔતરિક સહમતી. જે કોઈ પણ વેપાર સાથે જોડાયેલા છે- તે પછી પરિવારના લોકો હોઈ શકે, ભાગીદાર હોય, અથવા માલિક અને કર્મચારીઓ હોઈ શકે, બધા એક અવાજે બ્રાન્ડ બનાવવાની તરફેણમાં અને તે

વિઝનને આકાર આપવા તૈયાર હોવા જોઈએ.

આનાથી આગળનું વિદ્યન જે નાના વ્યવસાયો માટે વધુ હોય છે અને તે એટલે ઓછા બજેટ સાથે કામ કરવું. આના કારણે બ્રાન્ડને પ્રમોટ કરવાના વ્યાપક માર્કેટિંગ પ્રયાસોમાં રોકાણ કરવું મુશ્કેલ બને છે. આનાથી તે પોતાની સાથેના અને મોટા સ્પર્ધકોની તુલનામાં જેમની પાસે વધુ નોંધપાત્ર માર્કેટિંગ સંસાધનો છે તેમની પાછળ રહી જાય છે. આવા સમયે જો તેમ વિચારવામાં આવે કે નાણાકીય મર્યાદાઓ હોવા છતાં, અસરકારક માર્કેટિંગ વ્યૂહરચના અપનાવીને નોંધપાત્ર પરિણામો મેળવી શકાય છે. આજે સોશ્યલ મીડિયા જેવા પ્લેટફોર્મનો ઉપયોગ કરીને, આકર્ષક કન્ટેન્ટ બનાવી તેમના પ્રેક્ષકો સુધી પહોંચી શકાય છે. વધુમાં, આજે ઇનફ્લુએન્સરોના સહારે બનાવેલા કન્ટેન્ટનો ઉપયોગ કરીને, બજેટમાં રહીને, બ્રાન્ડ એક્સપોઝરને વધુ વધારી શકાય છે.

નાના કદની કંપનીઓના કિસ્સામાં, આ વિષયના આવડતવાળા કર્મચારીઓ અને નિષ્ણાતોની અછતને કારણે તેમને બ્રાન્ડિંગ વ્યૂહરચનાના અમલીકરણમાં વિદ્યન આવી શકે છે. મોટી કંપનીઓ જે વિશાળ બ્રાન્ડ્સ અને જોઈતા રોકાણકારો સાથે જોડાયેલી હોય છે તેમની

પાસે જે કુશળતા અને સંસાધન હોય છે તે નાના વેપારીઓ પાસે ના હોવાથી બ્રાન્ડ વિકસાવવી મુશ્કેલ થઈ શકે છે. ઉપરનાં અને તેવાં ઘણાં વિદ્યનો વિચારી શકાય પણ સૌથી મોટું વિદ્યન બ્રાન્ડ બનાવવા માટેનું છે. તે બ્રાન્ડ બનાવવાની ઇચ્છા નહીં, માનસિકતા હોવી જોઈએ. ઘણા વેપારીઓને મન આ બધી નક્કામી વાતો છે. બ્રાન્ડ એટલે ખોટો ખર્ચો અને એવા ખર્ચાં ના કરાયા. માલ વેચાઈ રહ્યો છે, ધંધો વધી રહ્યો છે તો પછી બ્રાન્ડ બનાવવાની શી જરૂર છે? આટલા વર્ષોથી હું સફળતાથી ધંધો કરી રહ્યો છું અને ધંધો વધાર્યો પણ છે તે પણ બ્રાન્ડ બનાવ્યા વગર. આવી વિચારધારા અનેક આજના સમયે ઘણા વેપારી ધરવે છે જે દૂર કરી બ્રાન્ડ બનાવવાની માનસિકતા કેળવવી પડશે, કારણ કે આપણે વર્ષો સુધી એક સ્થાપિત માનસિકતા સાથે વેપાર કરીએ છીએ અને બ્રાન્ડ સાથે વેપાર કરવાની પદ્ધતિમાં બદલાવ લાવવો પડશે.

બ્રાન્ડ બનાવવી એ ખરેખર એક પડકાર છે ખાસ કરીને નાના વ્યવસાયો માટે, પરંતુ યોગ્ય વ્યૂહરચના, સમય સાથે બદલાવાની તૈયારી, થોડી ધીરજ, જે વિદ્યનો છે તેને સમજીને અને નિશ્ચિત કરેલા ઉંડોલનો અમલ કરીને, કોઈ પણ વ્યવસાયો મજબૂત બ્રાન્ડ સ્થાપિત કરીને પોતાના ગ્રાહકો સાથે અસરકારક રીતે જોડાઈ શકે છે અને બજારમાં પોતાનું સ્થાન બનાવી શકે છે. પછી ભલે તે ઓછા ખર્ચે વિચારેલી અસરકારક માર્કેટિંગ યુક્તિઓનો ઉપયોગ હોય, ટેકનોલોજી અપનાવવી હોય અથવા સુસંગતતા જાળવી રાખવી હોય, સર્જનાત્મકતા અને બ્રાન્ડ વિઝન પ્રત્યે અવિરત પ્રતિબદ્ધતા સફળતાની ચાવી છે.

વિદ્યનહર્તાને પ્રાર્થના કરીએ કે અમારી માનસિકતા બદલવામાં અને બ્રાન્ડ બનાવવા આડે જે પણ વિદ્યનો આવે તેને દૂર કરવામાં અમારી મદદ કરજો જેથી અમે એક મજબૂત બ્રાન્ડ બનાવવાના શ્રીગણેશ કરી શકીએ.

હાસ્ય પિનોદ

વિનોદ ભટ્ટ
feedback@
bombaysamachar.com

એક ઇન્ટરવ્યુઅરે અમને એકવાર પૂછ્યું હતું કે તમારે પુનર્જન્મ લેવાનો થાય તો તમે કયા પક્ષી તરીકે અવતરવાનું પસંદ કરો? ‘કાગડો...’ અમે જવાબ આપ્યો હતો. ‘કોયલ કેમ નહીં?’ બીજો સવાલ કરવામાં આવ્યો, જેનો ઉત્તર અમે એ વખતે નહોતો આપ્યો. આજે આપીએ છીએ. અમારા મતે કોયલ પાસે સારું ગળું છે એટલું જ, એ સિવાય આકર્ષી શકે એવું એની પાસે કશું નથી. અમને તો એ પણ ડર છે કે તેનો મધુર અવાજ સતત સાંભળનારને ડાયાબિટીસ કહેતાં મધુપ્રમેહ થઈ જાય. જોકે કવિઓ સહીઓથી કોયલના ગળા પાછળ ગાંડા છે. મહાકવિ કાલિદાસે જ્યાં તક મળી ત્યાં કોયલની ગળાની પ્રશંસા મન મૂકીને કરી છે. ‘વિકમોર્વશિયમ’માં તેને મધુરપ્રલાપિની અને મંજુસ્વરા કહી છે, તો ‘માલવિકાગ્નિમિત્ર’માં તેને મધુરસ્વરાનો ખિતાબ આપ્યો છે, ને ‘કુમારસંભવ’માં તેને બોલવામાં આપણને અઘરી પડે એવી મધુરાલાપનિસર્ગપંડિતા કહી છે. આ છેલ્લી ઉપમા વાંચીને તો ખુદ કોયલ પણ શરમાઈને હસી પડે!

આ કોયલ આમ તો શરમાળ નથી. તેમ છતાં વૃક્ષોની ઘટામાં છુપાઈને, પ્લેબેંક સિંગરની જેમ ટહુકે છે. ખબર જ પડે કે કોણ ગાય છે, નરકોકિલ તે માદા! આપણે એવું માનીએ છીએ કે માદા કોયલ જ મધુર અવાજે ફૂંજે છે, પણ વાસ્તવમાં જે ગાય છે એ તો નરકોકિલ છે. માદા પાસે સૂરીલું ગળું નથી. કવિ કાલિદાસ પક્ષીવિદ્ નહોતો, છતાં આ હકીકતમાં તેને જાણ હતી. એટલે તો તેણે કુમારસંભવ અને ઋતુસંહારમાં પુરુકોકિલના ટહુકવાનો વારંવાર ઉલ્લેખ કર્યો છે. માદાકોયલ કિક-કિક-કિક જેવો તીખો અવાજ માંડ કાઢી શકે છે, જે સાંભળવામાં આપણને અરુચિકર લાગે, નરકોકિલને માદાનો અવાજ કેવો લાગતો હશે એ વિશે તો કોઈ પક્ષીની ભાષા જાણનાર જ કહી શકે.

પક્ષીશાસ્ત્રના પંડિતોએ તો એ પણ શોધી કાઢ્યું છે કે સારસ કે ચક્રવાક જેવાં કેટલાંક પંખીઓ એક પાત્ર શોધી લે છે ને પછી સુખેદ્રુપે તેની સાથે જીવી નાખે છે, પડ્યું પાનું નિભાવી લે છે. તેમના શબ્દકોશમાં ડાઘવોર્સ જેવો શબ્દ નથી. આર્યનારી જેવું, એક ગુજરી જાય તો બીજું તેની પાછળ માથું પટકી પટકીને પોતાનો પ્રાણ આપી દે છે, પણ કોયલ આ બાબત પાશ્ચાત્ય વિચારો ધરાવે છે. જે કોઈ નર (યા નારી) અડકેટું ચડી જાય એ તેનો પ્રેમી. મન કાવે ત્યાં સુધી સાથે રહેવાનું, પછી તું તારે વેર ને હું મારે વેર-એકબીજાને ભૂલતાંય વાર નહીં.

અને કુમારસંભવ કે વાઇસેવર્સા હોય ત્યારે આપણી બહેન-દીકરીઓ નજીકના મેટરનટી

ઝબાન સંભાલ કે દેવ્ઝી શાસ્ત્રી

feedback@bombaysamachar.com

આવતી કાલે ૧૪ સપ્ટેમ્બર, ભાદરવા સુદ ચોથ. ગણેશ ચતુર્થી. ભાદરવા મહિનાના શુકલ પક્ષની ચોથ વિષ્નુહતા ભગવાન શ્રી ગણેશના પ્રગટોત્સવ અને સ્થાપનાના પવિત્ર દિવસ તરીકે ઊજવવામાં આવે છે. ગણપતિ બાપ્પા વિષ્નુનો નાશ કરનાર માનવામાં આવતા હોવાથી સર્વ કાર્યને આરંભે એમનું આરાધન થાય છે. સર્વ દેવોમાં એ પ્રથમ પૂજાય છે. ગણેશજી ભાષામાં પણ સુંદર રીતે વણાઈ ગયા છે. ગણેશ બેસાડવા એટલે સારા કામનો આરંભ કરવો. ગણપતિ બાપ્પા મોરચા, મંગલમૂર્તિ મોરચા બોલાય છે એમાં એક કથા જોડાયેલી છે. મહારાષ્ટ્રના પુણે શહેરથી ૧૫ કિલોમીટરના અંતરે આવેલા ચિંચવડ ગામમાં જન્મેલા મોરચા ગોસાવી પરમ ગણેશ ભક્ત હતા. દર વર્ષે ગણેશ ચતુર્થીએ તેઓ ૯૫ કિ.મી. દૂર આવેલા મોરગામમાં મધુરેશ્વર મંદિરમાં ગણપતિનાં દર્શન માટે જતા. આ મંદિર મહારાષ્ટ્રના અષ્ટવિનાયક ગણપતિ પૈકી એક છે. જોકે શુદ્ધાવસ્થાને કારણે મંદિર નહીં જઈ શકવાથી તેમને દુઃખ થતું હતું. ભક્તની પીડા જોઈ ગણેશજીએ સપનામાં દર્શન આપીને કહ્યું કે ‘આવતી કાલે તું સ્નાન કરતો હોઈશ ત્યારે હું તને દર્શન દઈશ. સ્નાન કરતી વખતે મોરચા ગોસાવીને એક નાનકડી ગણેશજીની મૂર્તિ હાથ લાગી જેનું તેમણે મંદિરમાં સ્થાપન કર્યું. આમ ગણેશજી સાથે મોરચા ગોસાવીનું નામ જોડાતા લોકો ગણપતિ બાપ્પા મોરચા બોલવા લાગ્યા અને આજે

દેશભરમાં એ બોલાય છે.

પરથમ પહેલા સમરીએ સ્વામી તમને સૂંઢાળા એ ગુજરાતી લોકસાહિત્ય અને ભક્તિ પરંપરાનું એક અત્યંત લોકપ્રિય ગણેશ ભજન છે. સનાતન ધર્મમાં કોઈપણ શુભ કાર્યની શરૂઆત ભગવાન ગણેશની આરાધનાથી થાય

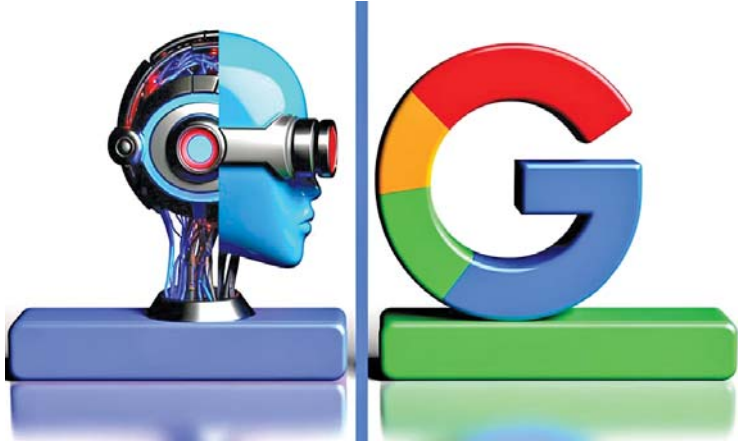
છે, તેથી જ આ ભજનમાં તેમને સૌથી પહેલા યાદ (સમરણ) કરવાની વાત કરવામાં આવી છે. આ સુંદર ભજનની રચના ભક્ત કવિ રાવત રણશી દ્વારા કરવામાં આવી છે. ગણેશજીનું મુખ હાથીનું હોવાથી તેમની લાંબી સૂંઢને કારણે લોકભાષામાં તેમને આદરપૂર્વક ‘સૂંઢાળા’ કે ‘સૂંઢાળા સ્વામી’ તરીકે સંબોધવામાં આવે છે.

શબ્દકોશમાં ગણપતિન્યાય શબ્દ છે. એનો અર્થ યુક્તિથી કોઈ મોટું કામ જલદી થાય એવું દર્શાંત. એક નાનકડી કથા એવી છે કે એક વારે દેવોમાં વિવાદ ચાલ્યો કે બધામાં પૂજ્ય કોણ ? બ્રહ્માએ કહ્યું કે જે પૃથ્વીની પ્રદક્ષિણા પહેલી કરી આવે તે શ્રેષ્ઠ. આથી બધા દેવો પોતપોતાનાં વાહન ઉપર ચાલ્યા. ગણેશજીએ ઉંદર ઉપર સવારી કરી, પણ બધાની પાછળ રહ્યા. એવામાં તેમને નારદ મળ્યા. તેમણે ગણેશજીને યુક્તિ બતાવી કે રામ નામ લખી તેની પ્રદક્ષિણા કરી જલદી બ્રહ્મા પાસે પહોંચી જાઓ. ગણપતિએ આ પ્રમાણે કર્યું અને દેવોમાં પ્રથમ પૂજ્ય થયા. આ રીતે જ્યાં થોડી યુક્તિથી ઘણું મોટું કામ થાય ત્યાં આ ન્યાયનો પ્રયોગ થાય છે.

ગણપતિમૂષ્કયોગ એટલે સારાનો નરસા સાથે સંબંધ. મોટા શરીરવાળા ગણપતિજીનું વાહન ઉંદર માનવામાં આવ્યું છે. ગણપતિ માટે અલ્પ પરિમાણ ઉંદરની સવારીનો ભાવાર્થ સમજવા જેવો છે. મૂષ્ક (ઉંદર)નો સ્વભાવ કાપવાનો, વેતરી નાખવાનો છે. ઉંદર વસ્તુના મહત્ત્વને જાણતો નથી. ઉંદર એટલે કુર્મક બુદ્ધિ તથા ગણપતિ એટલે સુબુદ્ધિના દેવતા. કુબુદ્ધિને સુબુદ્ધિ દબાવી દે છે એ પ્રમાણની શિક્ષા આ ગણપતિમૂષ્કયોગથી મળે છે.

ગૂગલ સર્ચ બેસ્ટ કે AI?

પરિણામથી લઈને પ્રોસેસ સુધીનાં દરેક પગલામાં છે મોટો તફાવત

ભાગ્યે જ કોઈ સાઈટ સુધી પહોંચે છે. કમ્પ્યુટર કે લેપટોપ જેવી સિસ્ટમ પર બેઠેલા લોકો હજુ ફર્સ્ટ ચોઈસ ગૂગલ સર્ચને આપે છે. ગૂગલમાં પણ હવે પહેલા AIમાં સર્ચ થાય છે અને પછી લિંક્સનું લિસ્ટ આવે છે. ગૂગલે પણ હવે ડાયરેક્ટ લિંક આપવાનું બંધ કરી દીધું છે. જોકે ગૂગલ સર્ચ અને AIની સર્ચ પેટન્ટ વિલકુલ અલગ છે. ગૂગલ સર્ચ આજે પણ કીર્ડ બેઝડ સિસ્ટમને અનુસરે છે. જ્યારે કોઈ સવાલ ટાઈપ કરવામાં આવે છે તો ગૂગલ પહેલા લાગતા-વળગતા અને સૌથી વધુ એને સર્ચ રૂપે મળેલા શબ્દો જેમાં હોય તે વેબપેજ સર્ચ કરે છે. ઘણીવાર પરિણામમાં જે તે શબ્દ ન હોય એના નજીકનો શબ્દ હોય તો પરિણમમાં નીચે એ શબ્દને ભૂંસાયેલો પણ બતાવે છે.

AI સર્ચ એક લેંગ્વેજ મોડલ છે. ટૂંસ પહેલાં ઈન્ટરનેટ પર રહેલી તમામ સંબંધિત જાણકારીને ભેગી કરે છે. આ

માટે ટુલ્સ પોતે અલગ અલગ વેબસાઈટમાં જઈને સર્ચ કરે છે. એટલા માટે આપણે કોઈ જુદી જુદી સાઈટમાં અંદર જવાની જરૂર પડતી નથી. ઘણીવાર તે જે તે રિસોર્સની લીંક પણ આપી દે લિસ્ટ આવે છે. ગૂગલે પણ હવે ડાયરેક્ટ લિંક આપવાનું બંધ કરી દીધું છે. જોકે ગૂગલ સર્ચ અને AIની સર્ચ પેટન્ટ વિલકુલ અલગ છે. ગૂગલ સર્ચ આજે પણ કીર્ડ બેઝડ સિસ્ટમને અનુસરે છે. જ્યારે કોઈ સવાલ ટાઈપ કરવામાં આવે છે તો ગૂગલ પહેલા લાગતા-વળગતા અને સૌથી વધુ એને સર્ચ રૂપે મળેલા શબ્દો જેમાં હોય તે વેબપેજ સર્ચ કરે છે. ઘણીવાર પરિણામમાં જે તે શબ્દ ન હોય એના નજીકનો શબ્દ હોય તો પરિણમમાં નીચે એ શબ્દને ભૂંસાયેલો પણ બતાવે છે.

હવે આવે છે વાત ભાષાની. ગૂગલમાં જે ભાષામાં સર્ચ કરો એ જ ભાષામાં જવાબ મળે. AIમાં પણ એવું જ છે પણ તફાવત ત્યો છે જ્યારે AIમાં તે ફોર્મેટને અનુસરે છે. ગૂગલમાં આવું કોઈ ફોર્મેટ નથી આવતું. તે લિંક્સનો ઢગલો કરી દે છે અને પછી એમાંથી સર્ચ આપણે કરવું પડે છે. જ્યારે AI ડાયરેક્ટ જે તે ભાષામાં જવાબ આપે છે. જોકે ટેક એક્સપર્ટ એવું કહે છે કે, બને ત્યાં સુધી અંગ્રેજીમાં જ સર્ચ કરવું જોઈએ, જેથી

કાગડાને ખરીદી શકાતો નથી...

કરે છે, જેમાં ક્યારેક તેમની જાણ બહાર, તેમનાંય બે નંબરનાં બાળકો ઉછેરતાં હોય છે, જ્યારે આ કાગડા તો વગર અનાથાશ્રમ ખોલ્યે અન્યનાં સંતાનોને પોતાનાં સમજીને સાચા વહાણથી ઉછેરે છે.

ટૂંકમાં, કોયલ વિશે જેમ જેમ અમે જાણતા ગયા તેમ તેમ કાગડા તરફનો અમારો આદર, અમારો અનુરાગ વધતો ગયો છે. કોઈને છેતરવા કરતાં કાઈથી છેતરાવાનું અમે હંમેશાં પસંદ કરીએ છીએ, આ કારણે કાગડાની બાઘાઈ, બેવકૂફી યા મૂર્ખાઈ જે ગણો તે, અમને વિશેષ ગમે છે. પેલા ઇસપે પણ પોતાની કહેવાતી એક નીતિકથામાં કહ્યું છે કે કાગડાના અવાજનાં ખોટાં વખાણ કરીને શિયાળવું તેની પાસેથી પૂરી પડાવી ગયું હતું. પણ અમને ખાતરી છે કે ઇસપે તેની વાતમાં કાગડાને ચીતર્યો છે એટલો બેવકૂફ તે નહીં જ હોય. આમ તો શિયાળે તેના અવાજમાં મિથ્યા વખાણ કરવાની શરૂઆત કરી એ ક્ષણે જ તે પામી ગયો હશે કે આ બદમાશને મારી પૂરી સિવાય કશામાં રસ નથી. તેણે ધાર્યું હોત તો તે પૂરી પોતાના પગના પંજા નીચે દબાવી, એટલો સમય ભોજન મુલતવી રાખીને પોતાના સંગીતનાં લાભ શિયાળને આપી શક્યો હોત, પણ તેણે એમ ન કર્યું, કેમ કે માત્ર એક જ પૂરીમાં તેને મહાજ્ઞાન મળતું હતું કે જીવનમાં સંગીત એ સેકન્ડરી વસ્તુ છે, ભૂખ્યા પેટે ગીત ગાવાની કે સાંભળવાની વાત જ વાહિયાત છે. પણ- પણ પૂરી કરતાંય માંસ કાગડાને વધારે પ્રિય હોવા છતાં તે શિયાળવેડા નથી કરતો. કાગડો ક્યારેક અન્ય કાગડાનું માંસ નથી ખાતો, એકબીજાનું ખૂન નથી કરતો. કાગડામાં સંપ ઘણો હોય છે. એક કાગડા પર કોઈ મોટું પક્ષી હુમલો કરી તેને ધાયલ કરે તો અન્ય કાગડાઓનું ઝુંડ પેલા ધવાયેલા કાગડાની મદદે પહોંચી જાય છે. એક કાગડો મરી જાય તો સેંકડો કાગડા ભેગા મળીને કાગારોળ કરી મૂકે છે. મરી ગયેલો કાગડો આપણા કવિને મન એક કવિતાનો વિષય માત્ર હશે, પણ કાગડાઓ માટે તો એ એક મસમોટી ઘટના હોય છે. અમે તો કાગડાઓની શોકસભાઓ પણ જોઈ છે.

કાગડાઓમાં કાળા અને વધુ કાળા એવો ભેદ નથી હોતા. કાગડાઓનો ધર્મ એકબીજાથી અલગ નથી હોતો, તેમને ધર્મ છે માત્ર કા...કા... કરવાનો. એ લોકો અંદર અંદર કોઈની ધાર્મિક લાગણી નથી દુભાવતા. આ કારણે કોઈ કાગડો અન્ય કાગડાનું સ્ટેબિંગ નથી કરતો, કોઈ કોઈને દગો નથી દેતા, એકબીજાની પીઠમાં ખંજર નથી ભોંકતા. એક પુખ્ત કાગડો સગીર કાગડીને નસાડી ગયો હોય યા દહેજ માટે કોઈ કાગડાએ કાગડીને બાળી મૂકી હોય એવો એક કિસ્સો પક્ષીવિદોએ નોંધ્યો નથી.

કાગડાને પાળી શકાતો નથી કે ખરીદી શકાતો નથી, છતાં કોઈ કાગડાએ સદાચારી હોવાનો ક્યારેક દાવો નથી કર્યો. એક કાગડો બીજા કાગડાની પૂરી ઝૂંટવી લેવાનો વિચાર સુધ્યાં નથી કરતો. કાગડો મને કેમ ગમે છે એનાં અઢળક કારણો હજીય હું આપી શકું એમ છું. પણ હવે તેનું છેલ્લું કારણ આપીને અટકવા માગું છું. કાગડાને જૂઠ પ્રત્યે ખીજ પણ હોવી જોઈએ, એટલે તો પેલા લોકગીતમાં કહેવાયું છે કે ‘જૂઠ બોલે કૌઆ કાટે, કાલે કૌએ સે ડરિયો...’ ‘સત્યમ જુથાત્, પ્રિયમ્ જુથાત્’માં કાગડાને શ્રદ્ધા નથી હોતી, કદાચ એટલે જ તેનો અવાજ કર્કશ છે, સત્યનો અવાજ પણ સાંભળનારને આટલો જ કર્કશ લાગતો હોય છે... કિ મૈ ના જૂઠ બોલિયા!!! ■

ભાષા	પાંચનો મહિમા
વૈભવ	ચોથ પછી પાંચમ આવે. પાંચ આંગળીએ પૂજવું એટલે સારી સેવા ભક્તિ કરવી, ઘણી ભક્તિ કરી ઈશ્વરની મહેરબાની મેળવવી, શ્રદ્ધાથી પરમેશ્વરને ભજવા એવા અર્થ છે. પંચ બોલે તે પરમેશ્વર એટલે અનેક લોકો કહે એ સાચું. પાંચ ભાષામાં અલગ અલગ ભાવ પ્રગટ કરે છે. પાંચ પાપ: યુલો, ઘંટી, સાવરણી, ખાંડણિયો અને પાણિયારું એ પાંચ સાધનમાં જાણે-અજાણે જીવાત મરતી હોવાથી તે પાંચ પાપ ગણાય છે. અમ્બ પંચક એટલે ખાવાની પાંચ ખાટી વસ્તુ જેમાં બોર, દાડમ, કોકમ, ચૂકો અને અમ્બલેતસનો સમાવેશ હોય છે. અમ્બલેતસ આયુર્વેદમાં વર્ણવેલી મહત્ત્વની અને ગુણકારી ઔષધીય વનસ્પતિ છે. સ્વાદમાં ખૂબ જ ખાટી અને પાચનતંત્રના રોગો માટે ગુણકારી ગણાય છે. ચૂકો એટલે એક જાતની વનસ્પતિ. તેની ખાટી ભાજી થાય છે. ક્ષાર પંચક એટલે ખાખરાનો, કમળનો, જવનો, તલસરાંનો ક્ષાર અને સાજીખાર. તલસરાં એટલે તલ ખંખેરી લીધેલા છોડવા. સાજીખાર એટલે સોડા બાય કાર્બ જે રસોઈમાં વપરાય છે. દેવ પંચક એટલે ગણપતિ, ગૌરી, ભાનુ, હરિ અને હર એમ પાંચ દેવનો સમૂહ. મિત્ર પંચક એટલે ઘી, મધ, ગૂગળ, ચણોડી અને ટંકણખાર. ગૂગળ એટલે બાળાનાં સુગંધ આપનારો એક જાતનો ગુંદર. ટંકણખાર એક જાતનો ક્ષાર છે. આ પાંચેય વસ્તુ શરીરને સાથ આપનારી હોવાથી મિત્ર પંચક તરીકે ઓળખાય છે. લવણ પંચક એટલે સિંધાલુણ, સંયળ, બિડલવણ, વરાગુંડું અને દરિયાનું મીઠું.

બિડલવણ એટલે એક જાતનું બનાવટી મીઠું. લવણની સાથે પ્રસારણીના કલ્કનો સંજોગ કરી તેને અગ્નિ આપવાથી બિડલવણ તૈયાર થાય છે. પ્રસારણી એટલે એક જાતની લતા અને કલ્ક એટલે એ લતાના ફૂલ. વડાગુંડું એટલે એક પ્રકારનું મીઠું. સુગંધી પંચક એટલે કેસર, અગર, કપૂર, કસ્તૂરી અને ચંદન. અગર એટલે ભુટાના, આસામ, બાંગ્લાદેશ વગેરે સ્થળે થતું સુગંધી લાકડાવાળું વૃક્ષ. જોકે પંચક શુભ નથી માનવામાં આવતું. દર ર ૭ દિવસે કુંભ અને મીન રાશિમાં ચંદ આવે ત્યારે તે પાંચ દિવસ પંચકના કહેવાય છે. આ પંચકમાં શુભ કર્યો કરવાની મનાઈ છે. એવી માન્યતા છે કે પંચક દરમિયાન શરૂ કરેલાં કાર્યોમાં અવરોધો આવે છે અથવા તેનું અશુભ પરિણામ મળી શકે છે. ■

બક્ષિસખતમાં માતા-પિતાનાં ભરણપોષણની શરતો સ્પષ્ટપણે હોવી જોઈએ?

મિલકતની નોંધપોથી નજમુદ્દીન મેઘાણી (એડવોકેટ)

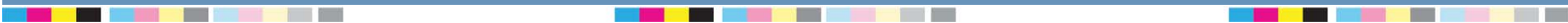
feedback@bombaysamachar.com

આનો સ્પષ્ટ જવાબ છે : ના. જમીન-મિલકત ખરીદ-વેચાણનાં વ્યવહારની જેમ જ મીન-મિલકતને બક્ષિસ કરવી, ગીફ્ટ કરવી જેવા વ્યવહાર પણ આજકાલ વર્ધી રહ્યા છે. તેમાંય ખાસ કરીને માતા-પિતા પોતાની આયુ અને પોતાના દ્વારા મિલકતની વહીવટી સરળતાઓ રહે અને વયોવૃદ્ધ ઉંમરના કારણે કુટુંબના સભ્યો પ્રત્યે રનેહ અને લાગણીને વશ થઈ માતા-પિતા પોતાની હયાતીમાં જ જમીન/મિલકત બક્ષિસ કરી દેતાં હોય છે.

આ રીતે માતા-પિતા દ્વારા સ્થાવર મિલકતની બક્ષિસ દસ્તાવેજ કરી દેવાથી અને બક્ષિસ સ્વીકારનારના નામે બક્ષિસ દસ્તાવેજ થઈ ગયા હોવાથી માતા-પિતાની કાળજી અને સાર-સંભાળમાંથી એમનાં સંતાન જવાબદારીમાંથી છુટી શકે નહીં.

સિનિયર સિટિઝન્સ દ્વારા દેખભાળ કરવાની શરતો બક્ષિસ દસ્તાવેજોમાં ઉલ્લેખ ન પણ હોય, છતાં સંતાનોની માતા-પિતા પ્રત્યેની નૈતિક ફરજ અને જવાબદારી બને છે.

‘બક્ષિસ’ એટલે તે સ્વેચ્છા પૂર્વક અને પોતાની રાજીખુશીથી તેમજ કોઈપણ જાતના અવેજ વગર કરવામાં આવેલી હોવી જોઈએ અને તેવી ‘બક્ષિસ’ જે વ્યક્તિને પ્રાપ્ત થતી હોય તે વ્યક્તિએ પોમ રાજીખુશીએ તે સ્વીકારેલી હોવી જોઈએ. એમ બક્ષિસનો વ્યવહાર અસર-પરસની સોંપણી અને સ્વીકાર ઉપર નિર્ભર રહેલ છે. તેમ જ સ્થાવર મિલકતની ‘બક્ષિસ’ સ્ટેપમ્ એકટ તથા રજિસ્ટ્રેશન

અમેરિકામાં ઑગસ્ટ મહિનાનો ફુગાવો વધતાં વ્યાજદર વધારાની શક્યતા પ્રબળ બની

વૈશ્વિક સોનામાં સપ્તાહાંતે ઘટ્યા મથાળેથી ચમકારો, બજારની નજર ફેડરલની બેઠક પર

આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે ગત સપ્તાહે અમેરિકા અને ઈરાન વચ્ચેનાં ભૂરાજકીય તણાવમાં થયેલા વધારાની સાથે વિશ્વ બજારમાં બ્રેન્ટ કૂડતેલના વાયદાના ભાવમાં તેજીનું વલણ રહ્યું હતું. કૂડતેલની તેજ સાથે વૈશ્વિક અર્થતંત્રોમાં ફુગાવામાં વધારો થવાની ભીતિ સપાટી પર આવવાની સાથે વધતા ફુગાવાને ડામવા માટે અમેરિકી ફેડરલ રિઝર્વ સહિતની કેન્દ્રવર્તી બેન્કો વ્યાજદરમાં વધારો કરે તેવી શક્યતા પ્રબળ બનતાં ગત સપ્તાહે વૈશ્વિક બજારમાં સોના અને ચાંદીના ભાવમાં ઘટાડાતરફી વલણ રહ્યું હતું. વધુમાં સપ્તાહના અંતે શુક્રવારે અમેરિકામાં ઑગસ્ટ મહિનાના ફુગાવામાં આગલા જુલાઈ મહિનાના ૦.૧ ટકાના વધારા સામે ૦.૪ ટકાનો વધારો થયો હોવાનાં અમેરિકી શ્રમ મંત્રાલયના અહેવાલને ધ્યાનમાં લેતા બજારમાં અમેરિકી ફેડરલ રિઝર્વ આગામી ૧૫-૧૬ સપ્ટેમ્બરની નીતિવિષયક બેઠકમાં વ્યાજદરમાં વધારો કરે તેવી શક્યતા પ્રબળ બની હતી. જોકે, અમેરિકાના ફુગાવાની જાહેરાત પૂર્વે ગુરુવારે કૂડતેલના ભાવમાં ઉછળીો આવતા ન્યૂ યોર્ક મર્કન્ટાઈલ એક્સચેન્જ ખાતે સોના અને ચાંદીમાં નફાફાળી વેચવાલીનું દબાણ રહેતાં ભાવમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો બોલાઈ ગયો હોવાથી શુક્રવારે સોના અને ચાંદીના ભાવમાં ઘટ્યા મથાળેથી સુધારો આવ્યો હતો. તેમ

વિદેશી હૂંડિયામણની અનામત ૪૪.૯ અબજ ડૉલર ઉછળીને નવી ટોચે

મુંબઈ: ગત ચોથી સપ્ટેમ્બરના રોજ પૂરા થયેલા સપ્તાહે દેશની વિદેશી હૂંડિયામણની અનામત ૪૪.૯૦૩ અબજ ડૉલરના ઉછાળા સાથે વધીને નવી ૭૮૫.૭૦૬ અબજ ડૉલરની ઐતિહાસિક ઊંચી સપાટીએ રહી હોવાનું રિઝર્વ બેન્ક ઑફ ઈન્ડિયાએ સાપ્તાહિક આંકડાકીય માહિતીમાં જણાવ્યું હતું. આ પૂર્વના સપ્તાહે પણ અનામત ૧૧.૪૭૫ અબજ ડૉલર વધીને ૭૪૦.૮૦૩ અબજ ડૉલરની વિક્રમ સપાટીએ રહી હતી.

ઉલ્લેખનીય બાબત એ છે કે અગાઉ ફેબ્રુઆરીના અંતે અમેરિકા અને ઈરાન વચ્ચે ભૂરાજકીય તણાવ સપાટી પર આવતા કૂડતેલના ભાવ વધી આવ્યા હતા અને સ્થાનિક ફીરેક્સ માર્કેટમાં ડૉલર સામે રૂપિયામાં થઈ રહેલા ધોવાણને ખાળવા માટે સમયાંતરે રિઝર્વ બેન્કે બજારમાં હસ્તક્ષેપ કરવો પડતો હોવાથી અનામતમાં ઘટાડાતરફી વલણ રહ્યું હતું. જોકે, ગત જૂન મહિનામાં રિઝર્વ બેન્ક ઑફ ઈન્ડિયાએ રૂપિયાના ધોવાણને અટકાવવા અને અનામતનું ભંડોળ વધારવા માટે કન્સેન્સલ સ્વેપ ફેસિલિટી શરૂ કરતાં ૧૩૬ અબજ

છતાં ગત સપ્તાહે વૈશ્વિક સોનામાં સાપ્તાહિક ધોરણે ૧.૫ ટકા જેટલો અને ચાંદીમાં ૨.૬ ટકા જેટલો ઘટાડો નોંધાયો હતો. ગત સપ્તાહે સ્થાનિક ઝવેરી બજારમાં પણ વૈશ્વિક બજારને અનુસતા બન્ને કિંમતી ધાતુઓમાં બેતરફી વધઘટને અંતે ભાવમાં ઘટાડાતરફી વલણ જોવા મળ્યું હતું. ઈન્ડિયા બુલિયન એન્ડ જ્વેલર્સ એસોસિયેશનની આંકડાકીય માહિતી અનુસાર ગત સપ્તાહના આરંભે હાજરમાં વેરાહહિત ધોરણે ૯૯૯ ટય સ્ટાન્ડર્ડ સોનાના ભાવ આગલા સપ્તાહના અંત અથવા તો ગત ૪ સપ્ટેમ્બરના ૧૦ ગ્રામદીઠ રૂ. ૧,૫૪,૮૮૪ના બંધ સામે નરમાઈના અન્ડરટોને રૂ. ૧,૫૨,૪૭૫ના મથાળે ખૂલ્યા બાદ સપ્તાહ દરમિયાન ઉપરમાં રૂ. ૧,૫૪,૦૨૮ અને નીચામાં સપ્તાહના અંતે રૂ. ૧,૫૧,૯૩૮ની સપાટીએ બંધ રહ્યા હતા. તેમ જ ભાવમાં સાપ્તાહિક ધોરણે ૧.૯૦ ટકાનો અથવા તો ૧૦ ગ્રામદીઠ રૂ. ૨૯૪૬નો ઘટાડો નોંધાયો હતો. તે જ પ્રમાણે હાજરમાં વેરાહહિત ધોરણે ૯૯૯ ટય ચાંદીના કિલોદીઠ ભાવ આગલા સપ્તાહના અંત અથવા તો ગત ૪ સપ્ટેમ્બરના કિલોદીઠ રૂ. ૨,૩૫,૪૫૬ના બંધ સામે નરમાઈના અન્ડરટોને રૂ. ૨,૩૧,૪૮૯ની સપાટીએ ખૂલ્યા બાદ સપ્તાહ દરમિયાન નીચામાં રૂ.

અમેરિકામાં ઑગસ્ટ મહિનાનો ફુગાવો વધતાં વ્યાજદર વધારાની શક્યતા પ્રબળ બની

ડૉલરનો નવો આંતરપ્રવાહ રહ્યો હતો. દરમિયાન સમીક્ષા હેઠળના સપ્તાહમાં દેશની કુલ વિદેશી હૂંડિયામણની અનામતમાં બહોળો હિસ્સો ધરાવતી વિદેશી ચલણી અસ્કયામતો ૪૭.૪૯૮ અબજ ડૉલર વધીને ૬૪૮.૧૬૮ અબજ ડૉલરની સપાટીએ રહી હતી. નોંધનીય બાબત એ છે કે વિદેશી ચલણી અસ્કયામતોમાં સપ્તાહ દરમિયાન ડૉલર ઉપરાંત યુરો, પાઉન્ડ અને યેન જેવા અન્ય ચલણો સામે રૂપિયામાં થયેલી વધઘટને પણ ધ્યાનમાં લેવામાં આવતી હોય છે.

વધુમાં સપ્તાહ દરમિયાન ઈન્ટરનેશનલ મોનેટરી ફંડ સાથેની અનામત ૨૦ લાખ ડૉલર વધીને ૪.૯૧૬ અબજ ડૉલરના સ્તરે રહી હતી.

જોકે, સોનાની અનામત ૨.૫૯૪ અબજ ડૉલર ઘટીને ૧૧૩.૮૧૬ અબજ ડૉલરના સ્તરે અને ઈન્ટરનેશનલ મોનેટરી ફંડ સાથેના સ્પેશિયલ ડ્રોઈંગ રાઈટ્સ ૪૦ લાખ ડૉલરના ઘટાડા સાથે ૧૮.૮૦૬ અબજ ડૉલરના સ્તરે રહ્યા હોવાનું રિઝર્વ બેન્કે આંકડાકીય માહિતીમાં જણાવ્યું હતું.

ટીન, નિકલ અને કોપર તથા એલ્યુમિનિયમની અમુક વેરાઈટીઓમાં પીછેહઠ

(વાણિજ્ય પ્રતિનિધિ તરફથી) મુંબઈ: સ્થાનિક જથ્થાબંધ ધાતુ બજારમાં આજે સપ્તાહના અંતે વૈશ્વિક અહેવાલોની ગેરહાજરી વચ્ચે એકંદરે કામકાજે પાંખાં રહ્યાં હતાં. જોકે, હાલમાં વૈશ્વિક સ્તરે પશ્ચિમ એશિયામાં ભૂરાજકીય તણાવ અને કૂડતેલના ભાવમાં વધારો થવાને કારણે એકંદરે બજારોમાં લોકમાનસ ખરાડાયેલું રહ્યું હોવાથી આજે સ્થાનિકમાં ખાસ કરીને ટીન, નિકલ, એલ્યુમિનિયમ ઈન્ગોટ્સ, કોપર યુટેન્સિલ્સ સ્કેપ અને કોપર વાયરબારમાં સ્ટોકિસ્ટોની વેચવાલીનું દબાણ ઉપરાંત નિરસ માગ રહેતાં ભાવમાં કિલોદીઠ રૂ. એકથી ૪૪નો ઘટાડો આગળ ધપ્યો હતો. જોકે, આજે માત્ર ગ્રાસ યુટેન્સિલ્સ સ્કેપમાં નીચા મથાળેથી સ્ટોકિસ્ટોની લેવાલીને ટેકે ભાવમાં કિલોદીઠ રૂ. પાંચનો અને કોપર સ્કેપ હેવીમાં વપરાશકારોની માગને ટેકે ભાવમાં કિલોદીઠ રૂ. એકનો સાધારણ સુધારો આવ્યો હતો, જ્યારે અન્ય ધાતુઓમાં ટેકેલું વલણ રહ્યું હતું. બજારનાં સાધનોના જણાવ્યાનુસાર આજે સ્થાનિકમાં ખાસ કરીને ટીન અને કોપર યુટેન્સિલ્સ સ્કેપમાં સ્ટોકિસ્ટોની વેચવાલીનું

દબાણ ઉપરાંત સાર્વત્રિક સ્તરેથી માગ નિરસ રહેતાં ભાવ અનુક્રમે કિલોદીઠ રૂ. ૪૪ ઘટીને રૂ. ૫૩૦૦ અને રૂ. ૨૫ ઘટીને રૂ. ૧૨૫૦ના મથાળે રહ્યા હતા. આ સિવાય અન્ય ધાતુઓ જેમાં સ્ટોકિસ્ટોની છૂટીછવાઈ વેચવાલી અને મર્યાદિત માગે ભાવમાં ઘટાડો જોવા મળ્યો હતો તેમાં એલ્યુમિનિયમ ઈન્ગોટ્સ અને નિકલના ભાવ કિલોદીઠ રૂ. ત્રણ ઘટીને અનુક્રમે રૂ. ૩૫૪ અને રૂ. ૧૬૨૦ તથા કોપર વાયરબારના ભાવ કિલોદીઠ રૂ. પાંચ વધીને રૂ. ૯૫૦ અને કોપર સ્કેપ હેવીના ભાવ કિલોદીઠ રૂ. એકના સુધારા સાથે રૂ. ૧૪૪૫ના મથાળે રહ્યા હતા. જોકે, આજે ઔદ્યોગિક વપરાશકારો અને સ્થાનિક ડીલરોની લેવાલી ઉપરાંત છૂટીછવાઈ સ્ટોકિસ્ટોની માગને ટેકે ગ્રાસ યુટેન્સિલ્સ સ્કેપના ભાવ કિલોદીઠ રૂ. પાંચ વધીને રૂ. ૯૫૦ અને કોપર સ્કેપ હેવીના ભાવ કિલોદીઠ રૂ. એકના સુધારા સાથે રૂ. ૧૩૬૪ના મથાળે રહ્યા હતા. આ સિવાય કોપર કેબલ સ્કેપ, કોપર આર્મિચર, ગ્રાસ શીટ કટિંગ્સ, એલ્યુમિનિયમ યુટેન્સિલ્સ સ્કેપ, ઝિન્ક સ્લેબ અને લીડ ઈન્ગોટ્સમાં ખપપૂરતી માગને ટેકે ભાવમાં ટેકેલું વલણ રહ્યું હોવાના અહેવાલ હતા.

૨,૨૮,૯૨૦ અને ઉપરમાં રૂ. ૨,૩૮,૫૫૬ની રેન્જમાં રહ્યા બાદ અંતે સાપ્તાહિક ધોરણે ૨.૭૭ ટકા અથવા તો કિલોદીઠ રૂ. ૬૫૩૬ના ઘટાડા સાથે સપ્તાહની નીચી રૂ. ૨,૨૮,૯૨૦ની સપાટીએ બંધ રહ્યા હતા. એકંદરે સપ્તાહ દરમિયાન બન્ને કિંમતી ધાતુઓમાં જોવા મળેલી બેતરફી વધઘટને કારણે સાર્વત્રિક સ્તરેથી માગ ખપપૂરતી રહી હતી. ખાસ કરીને સોનામાં છૂટીછવાઈ રોકાણલક્ષી અને ચાંદીમાં ઔદ્યોગિક વપરાશકારોની ખપપૂરતી માગ

એપ્રિલથી જૂન દરમિયાન વિવિધ તેલખોળની નિકાસ ૧૩ ટકા ઘટી

નવી દિલ્હી: વર્તમાન નાણાકીય વર્ષના પહેલા ત્રિમાસિકગાળામાં ખાસ કરીને સોયાબીન ખોળની નિકાસમાં ઘટાડો થવાને કારણે દેશની વિવિધ તેલખોળની કુલ નિકાસ ગત સાલના સમાનગાળાની તુલનામાં ૧૩ ટકા ઘટીને ૯.૫૭ લાખ ટનની સપાટીએ રહી છે.

તાજે તરમાં સોલ્વન્ટ એકસ્ટ્રેક્ટર્સ એસોસિયેશન દ્વારા સંકલિત કરવામાં આવેલી આંકડાકીય માહિતી અનુસાર ગત જૂન મહિનામાં તેલખોળની નિકાસ જૂન, ૨૦૨૫નાં ૩,૧૩,૪૦૪ ટન સામે ૩૧ ટકાના ઘટાડા સાથે ૨,૧૭,૭૫૭ ટનની સપાટીએ રહી હતી.

જોકે, વર્તમાન નાણાકીય વર્ષનાં પહેલા ત્રિમાસિકગાળામાં અર્થાત્ ગત એપ્રિલથી જૂન દરમિયાનની કુલ તેલખોળની નિકાસ ગત સાલના સમાનગાળાના ૧૦,૯૪,૫૯૩ ટન સામે ઘટીને ૯,૫૭,૨૨૪ ટનની સપાટીએ રહી હતી. જેમાં મુખ્યત્વે સોયાબીન ખોળની નિકાસ ગત સાલના સમાનગાળાના ૪,૯૩,૪૭૯ ટન સામે ૬૬ ટકાના ઘટાડા સાથે ૧,૬૯,૫૦૨ ટનના સ્તરે રહી હોવાથી કુલ નિકાસ દબાણ હેઠળ આવી છે.

ખાંડમાં ₹ ૭૮થી ૧૧૦નો ભાવઘટાડો

(વાણિજ્ય પ્રતિનિધિ તરફથી) નવી મુંબઈ: મહારાષ્ટ્ર સહિત દેશભરની ખાંડ મિલો પર વેચવાલીના દબાણ હેઠળ ટેન્ડરોના ભાવમાં ઘટાડો આગળ ધપી રહ્યો હોવાના અહેવાલોને ધ્યાનમાં લેતા સ્થાનિક જથ્થાબંધ ખાંડ બજારમાં પણ આજે હાજરમાં સ્મોલ ગ્રેડની ખાંડના ભાવમાં કિન્ન્ટલે રૂ. ૭૮થી ૯૮નો અને મિડિયમ ગ્રેડની ખાંડમાં કિન્ન્ટલે રૂ. ૧૦૨થી ૧૧૦નો ભાવઘટાડો આગળ ધપ્યો હતો. તેમ જ આજે મથકો પાછળ નાકા ડિલિવરી ધોરણે પણ સ્મોલ તથા મિડિયમ ગ્રેડની ખાંડના ભાવ વધુ કિન્ન્ટલે રૂ. ૫૦થી ૧૦૦ ઘટી આવ્યા હતા.

બજારનાં સાધનોના જણાવ્યાનુસાર આજે સ્થાનિકમાં અંદાજે ૨૮થી ૨૯ ટ્રકની આવક સામે સ્ટોકિસ્ટોની છૂટીછવાઈ લેવાલી ઉપરાંત વપરાશકાર ઉદ્યોગની માગને ટેકે ઉપાડ લગભગ

ઑગસ્ટમાં ઈક્વિટી મ્યુચ્યુઅલ ફંડોમાં આંતરપ્રવાહ ચાર મહિનાની ટોચે

નવી દિલ્હી: ગત ઑગસ્ટ મહિનામાં રોકાણકારોનો ખાસ કરીને સ્મોલકેપ અને મિડકેપ શેરોમાં રસ જળવાઈ રહેતાં ઈક્વિટી મ્યુચ્યુઅલ ફંડોમાં આંતરપ્રવાહ વધીને ચાર મહિનાની ઊંચી અને આગલા જુલાઈ મહિનાના રૂ. ૨૪,૬૯૭ કરોડનાં આંતરપ્રવાહ સામે ૧૯ ટકાના વધારા સાથે રૂ. ૨૯,૩૨૯ કરોડની સપાટીએ રહ્યો હોવાનું એસોસિયેશન ઑફ મ્યુચ્યુઅલ ફંડ્સ ઈન ઈન્ડિયા (એફડી) એ તાજેતરમાં એક આંકડાકીય માહિતીમાં જણાવ્યું છે.

એકંદરે ગત ઑગસ્ટ મહિનામાં મ્યુચ્યુઅલ ફંડોમાં ચોખ્ખો આંતરપ્રવાહ આગલા જુલાઈ મહિનાના રૂ. ૨.૩૬ લાખ કરોડ સામે ઘટીને રૂ. ૪૧,૩૫૩ કરોડની સપાટીએ રહ્યો હતો. આ ઘટાડાનું મુખ્ય કારણ રેબેલલક્ષી સ્કીમોમાં આગલા જુલાઈ મહિનાના રૂ. ૧.૮૮ લાખ કરોડનાં આંતરપ્રવાહ સામે ગત ઑગસ્ટ મહિનામાં રૂ. ૮.૧૨૭ કરોડનો જાબ પ્રવાહ જોવા મળ્યો હોવાનું માહિતી પરથી જાણવા મળ્યું છે. જોકે, ગત ઑગસ્ટ મહિનાના અંતે ઈક્વિટીલક્ષી સ્કીમોની એસેટ અન્ડર મેનેજમેન્ટ આગલા જુલાઈ મહિનાના અંતના રૂ. ૮૫.૭૫ લાખ કરોડ સામે

જોવા મળી હતી. અમેરિકામાં ગત ઑગસ્ટ મહિનાના પ્રોચ્યુસર પ્રાઈસ ઈન્ડેક્સમાં ૦.૪ ટકાનો વધારો થયાના ગુરુવારે અહેવાલ આવતા ફેડરલ રિઝર્વ દ્વારા વ્યાજદરમાં વધારાની શક્યતા પ્રબળ બનતા સોનાના વૈશ્વિકભાવમાં ભાવમાં બે ટકા જેટલો ઘટાડો આવી ગયો હતો. જોકે, ત્યાર બાદ શુક્રવારે ઑગસ્ટ મહિનાના ફુગાવામાં પણ ૦.૪ ટકાની વૃદ્ધિ થતાં ફેડરલ દ્વારા વ્યાજદરમાં વધારાની શક્યતા વધુ પ્રબળ બની હતી. તેમ છતાં

એસોસિયેશનના જણાવ્યાનુસાર ભારતીય સોયાબીન ખોળના ભાવ ખાસ કરીને આર્જેન્ટિના અને બ્રાઝિલ જેવા દક્ષિણ અમેરિકન સ્પર્ધકોના ભાવની સરખામણીમાં ઊંચા હોવાથી ભારતીય નિકાસકારોને ગેરલાભ થઈ રહ્યો અને નિકાસના વૉલ્યુમમાં ઘટાડો થઈ રહ્યો છે. વધુમાં સ્થાનિક સ્તરે ખોળના ઊંચા ભાવ અને પશુ આહાર અને જીવંત સ્ટોકના ક્ષેત્રોની પ્રબળ માગની પણ નિકાસ પર માકી અસર પડી છે. આ ઉપરાંત રાતા સમુદ્રમાં વિશ્લેષિત થતાં શિપમેન્ટો અને વધેલા નૂરભાડાની નિકાસ રળતર પર પણ માકી અસર પડી રહી હોવાનું એસોસિયેશને ઉમેર્યું હતું.

ગત એપ્રિલથી જૂન દરમિયાનની તેલખોળની નિકાસમાં ચીન, બાંગ્લાદેશ અને વિયેટનામ ભારતીય ખોળના મુખ્ય આયાતકાર દેશો રહ્યા હતા. જેમાં ચીન ખાતેની નિકાસ ગત સાલના સમાનગાળાની ૧,૮૭,૩૬૧ ટન સામે વધીને ૩,૧૩,૩૮૪ ટનની અને બાંગ્લાદેશ ખાતેની નિકાસ ગત સાલના સમાનગાળાના ૧,૨૬,૩૫૧ ટન સામે વધીને ૧,૪૩,૦૧૩ ટનની રહી હોવાનું એસોસિયેશને આંકડાકીય માહિતીમાં જણાવ્યું હતું.

ગત એપ્રિલથી જૂન દરમિયાનની તેલખોળની નિકાસમાં ચીન, બાંગ્લાદેશ અને વિયેટનામ ભારતીય ખોળના મુખ્ય આયાતકાર દેશો રહ્યા હતા. જેમાં ચીન ખાતેની નિકાસ ગત સાલના સમાનગાળાની ૧,૮૭,૩૬૧ ટન સામે વધીને ૩,૧૩,૩૮૪ ટનની અને બાંગ્લાદેશ ખાતેની નિકાસ ગત સાલના સમાનગાળાના ૧,૨૬,૩૫૧ ટન સામે વધીને ૧,૪૩,૦૧૩ ટનની રહી હોવાનું એસોસિયેશને આંકડાકીય માહિતીમાં જણાવ્યું હતું.

ખાંડમાં ₹ ૭૮થી ૧૧૦નો ભાવઘટાડો

૨૭થી ૨૮ ટ્રકનો રહ્યો હતો. જોકે, મિલો પાછળ ભાવમાં ઘટાડાતરફી વલણ જળવાઈ રહેતાં હાજરમાં સ્મોલ ગ્રેડની ખાંડના ભાવ કિન્ન્ટલે રૂ. ૭૮થી ૯૮ના ઘટાડા સાથે રૂ. ૪૬૫૨થી ૪૮૦૨ના મથાળે અને મિડિયમ ગ્રેડની ખાંડના ભાવ કિન્ન્ટલે રૂ. ૧૦૨થી ૧૧૦ના ઘટાડા સાથે રૂ. ૪૭૫૦થી ૫૦૪૨ના મથાળે ગુણવત્તાનુસાર ધોરણે રહ્યા હતા.

વધુમાં આજે નાકા ડિલિવરી ધોરણે આગામી ગણશેતોસવનાં તહેવાર પૂર્વે ઔદ્યોગિક વપરાશકારો તથા સ્થાનિક ડીલરોની માગ પ્રબળ રહી હતી, પરંતુ મથકો પાછળ સ્મોલ ગ્રેડની ખાંડના વેપાર કિન્ન્ટલે રૂ. ૫૦થી ૧૦૦ના ઘટાડા સાથે રૂ. ૪૪૫૦થી ૪૫૦૦માં અને મિડિયમ ગ્રેડની ખાંડના વેપાર કિન્ન્ટલે રૂ. ૧૦૦ના ઘટાડા સાથે રૂ. ૪૫૦૦થી ૪૬૦૦માં થયા હોવાનું સૂત્રોએ જણાવ્યું હતું.

ઑગસ્ટમાં ઈક્વિટી મ્યુચ્યુઅલ ફંડોમાં આંતરપ્રવાહ ચાર મહિનાની ટોચે

વધીને રૂ. ૮૭.૦૭ લાખ કરોડની સપાટીએ રહી હતી.

એસોસિયેશનની આંકડાકીય માહિતી અનુસાર ગત ઑગસ્ટ મહિનામાં ઈક્વિટીલક્ષી સ્કીમોમાં ચોખ્ખો આંતરપ્રવાહ રૂ. ૨૯,૩૨૮.૬૨ કરોડનો રહ્યો હતો. આ પૂર્વે ગત એપ્રિલ મહિનામાં રૂ. ૩૮,૪૪૦ કરોડનો આંતરપ્રવાહ રહ્યો હતો, જ્યારે ગત મે અને જૂન મહિનાનો આંતરપ્રવાહ અનુક્રમે રૂ. ૨૨,૯૦૮ કરોડ અને રૂ. ૨૮,૯૭૩ કરોડના સ્તરે રહ્યો હતો. ગત ઑગસ્ટ મહિનામાં ઈક્વિટી કેટેગરીમાં ખાસ કરીને સ્મોલકેપ ફંડમાં સૌથી વધુ રૂ. ૭૯૭૩ કરોડનો અને ત્યાર બાદ મિડકેપ ફંડોમાં રૂ. ૬૯૯૯ કરોડનો આંતરપ્રવાહ રહ્યો હતો. જોકે, તેની સામે લાજકેપ ફંડમાં રૂ. ૧૧૪૭ કરોડનો ચોખ્ખો બાબપ્રવાહ રહ્યો હતો.

વધુમાં એસોસિયેશનની આંકડકીય માહિતી અનુસાર ગત ઑગસ્ટ મહિનામાં સોનાના એક્સચેન્જ ટ્રેડેડ ફંડોમાં આંતરપ્રવાહ આગલા જુલાઈ મહિનાના રૂ. ૧૫૫૯ કરોડનાં આંતરપ્રવાહ સામે વધીને રૂ. ૨૫૯૭ કરોડનો રહ્યો હતો.

આગલા દિવસે સોના-ચાંદીના ભાવમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો આવ્યો હોવાથી નીચા મથાળેથી રોકાણકારોનું આકર્ષણ રહેતાં ભાવમાં સુધારાતરફી વલણ રહ્યું હોવાનું એસએમસી ઈન્વેસ્ટમેન્ટ્સ એન્ડ એડ્વાઈઝરંસના વિશ્લેષકે જણાવતાં ઉમેર્યું હતું કે હાલમાં મધ્યપૂર્વના દેશોમાં તણાવ અને કૂડતેલના વધતા ભાવ મુખ્ય પરિબળ છે. ખાસ કરીને કૂડતેલના ભાવ બેરલદીઠ ૧૦૦ ડૉલરની ઉપર પ્રવર્તી રહ્યા હોવાથી ફુગાવામાં વધારાની ચિંતા હેઠળ વૈશ્વિક નાણાકીય અને કોમોડિટી બજારોમાં ભારે ચંચળતા જોવા મળી રહી છે. ટેક્નિકલ દૃષ્ટિએ આગામી સપ્તાહ દરમિયાન કોમેક્સ વિભાગ પર સોનામાં ઔસીદીઠ ૪૨૮૦ ડૉલરની સપાટી મહત્વની ટેકાની સપાટી છે. આ સપાટી તૂટતા ભાવ વધુ ઘટીને ૪૦૦૦ ડૉલર સુધી પહોંચી શકે છે, જ્યારે ઔસીદીઠ ૪૫૦૦ ડૉલરની સપાટી પ્રતિકારક સપાટી પુરવાર થઈ શકે છે અને ચાંદીમાં ભાવની રેન્જ ઔસીદીઠ ૫૮થી ૭૦ ડૉલરની જોવા મળી શકે છે. જોકે, સ્થાનિકમાં આગામી સપ્તાહે સોનાના ઓનલાઈન વાયદામાં ભાવ ૧૦ ગ્રામદીઠ રૂ. ૧,૪૫,૦૦૦થી રૂ. ૧,૫૬,૦૦૦ની રેન્જમાં અને ચાંદીના વાયદામાં ભાવ કિલોદીઠ રૂ. ૨,૨૪,૦૦૦થી ૨,૪૦,૦૦૦ની

નવી વર્ષ ૨૦૨૬-૨૭ની ખાંડ મોસમની ઉત્પાદન નીતિમાં સાવચેતીનો અભિગમ અપનાવવા બોમ્બે સુગર મર્ચન્ટ્સ એસોસિયેશનનો અનુરોધ

નવી મુંબઈ: સ્થાનિક બજારોમાં આગામી તહેવારોની મોસમમાં ખાંડનો પુરવઠો અને ભાવ વાજબી સપાટીએ જળવાઈ રહે તે માટે આગામી ઓક્ટોબર મહિનાથી શરૂ થઈ રહેલી વર્ષ ૨૦૨૬-૨૭ની ખાંડ મોસમમાં સરકારે આગામી ૧૫ ઓક્ટોબરથી પિલાણ શરૂ કરવાના સરકારના નિર્ણયને બેમ્બે સુગર મર્ચન્ટ્સ એસોસિયેશને આવકાર્યો હતો.

જોકે, દેશમાં છેલ્લી ત્રણ મોસમનાં ખાંડના વાસ્તવિક ઉત્પાદન અને અંદાજમાં નોંધપાત્ર તફાવત રહેતો હોવાથી તેની સમીક્ષા કરીને ઉત્પાદન અને સ્ટોક અંગેની નીતિનો નિર્ણય કરવાનો એસોસિયેશને ખાદ્ય સચિવને અનુરોધ કર્યો છે. એસોસિયેશનના પ્રમુખ અશોક જૈને ખાદ્ય સચિવને પાઠવેલા પત્રમાં જણાવ્યું હતું કે સ્થાનિક સ્તરે દેશની ખાંડની વપરાશી માગ વર્ષે ૨૯૫ લાખ ટનની છે અને નવી

દેશી-આયાતી તેલમાં સાંકડી વધઘટે ટકેલું વલણ

(વાણિજ્ય પ્રતિનિધિ તરફથી) મુંબઈ: ગત ઑગસ્ટ મહિનામાં અમેરિકામાં ફુગાવો વધી આવ્યો હોવાના અહેવાલો સાથે ફેડરલ રિઝર્વ આગામી ૧૫-૧૬ સપ્ટેમ્બરની નીતિવિષયક બેઠકના અંતે વ્યાજદરમાં વધારો કરે તેવી ભીતિ હેઠળ વૈશ્વિક બજારોમાં નરમાઈનું વલણ રહેતાં શિકાગો ખાતે ગઈકાલે સોયાતેલના વાયદામાં ૨૨૭ સેન્ટનો ઘટાડો આવ્યો હોવાના ઓવરનાઈટ અહેવાલ હતા. જોકે, આજે સ્થાનિક જથ્થાબંધ ખાદ્યતેલ બજારમાં સપ્તાહનો અંત, આવતીકાલે રવિવાર અને ત્યાર બાદ સોમવારે ગણેશ ચતુર્થીની જાહેર રજાને પૂર્ણ બંધ હોવાથી હાજર, ડાયરેક્ટ ડિલિવરી અને સેલરિસેલ ધોરણે કામકાજો નિરસ રહેતાં ભાવમાં ટેકેલું વલણ રહ્યું હતું. બજારનાં સાધનોના જણાવ્યાનુસાર આજે સ્થાનિકમાં ડાયરેક્ટ ડિલિવરી શરતે ૧૦ કિલોદીઠ ભારત ફૂડ અને એવીઆઈના સોયા રિફાઈન્ડના રૂ. ૧૪૪૦, પતંજલિ ફૂડ્સના ઑક્ટોબર ડિલિવરી શરતે આરબીડી પામોલિનના રૂ. ૧૫૦૦, સોયા રિફાઈન્ડના રૂ. ૧૪૭૦ અને સન રિફાઈન્ડના રૂ. ૧૭૩૦, મહેશ ઓઈલના સોયા રિફાઈન્ડના રૂ. ૧૪૪૦, ગોલ્ડન એગ્રીના સોયા રિફાઈન્ડના રૂ. ૧૪૭૦

